

FİNANSAL MUHASEBE

1

1. Muhasebe nedir?

İşletmenin varlıkları ve kaynakları (sermayesi ve borçları) üzerinde değişme yaratan ve para ile ifade edilen (mali) işlemlere ait bilgileri;

- Kaydetmek
- Sınıflandırmak
- Özetlemek
- Analiz Etmek ve Yorumlamak

suretiyle ilgili kişi ve kurumlara(bilgi kullanıcılarına) raporlar şeklinde sunan bir bilgi sistemidir.

2

Bilgi Kullanıcıları

- İşletme sahipleri
- Yöneticiler
- Yatırımcılar
- Kredi kurumları
- İşçi, İşçi kuruluşları
- Mali Analistler
- Devlet

3

2. Muhasebenin İşlevleri

- **Kaydetme:** Mali nitelikli işlem ve olayların Vergi Usul Kanununda ve Türk Ticaret Kanununda yer alan objektif belgelere dayandırılarak tarih ve sıra numarasına göre Yevmiye Defteri yani günlük deftere kaydedilmesidir.
- **Sınıflandırma:** Yevmiye defterine tarih ve sıra numarasına göre kaydedilen işlem ve olayların Defter-i Kebirde yani büyük defterde tasnif edilmesidir.
- **Özetlemek:** Yevmiye defterine kaydedilen ardından Defter-i Kebirde sınıflandırılan bilgilerin muhasebe bilgilerinden yararlanacak kişi ya da kuruluşlara(işletme sahibi, yöneticiler, bankalar, müşteriler vs) onların anlayacağı açıklıkta ve doğrulukta mali tablolar yardımıyla rapor halinde sunulmasıdır.
- **Analiz Etmek ve Yorumlamak:** Mali tablolarda işletmenin durumu rapor edildikten sonra sonuçların ne anlama geldiği, işletmenin ne durumda olduğu, ve nereye doğru gittiğinin yorumlanmasıdır.

4

3. Muhasebenin Temel Kavramları

5

1. Sosyal Sorumluluk Kavramı

Sosyal sorumluluk kavramı; muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gereğini ifade eder.

2. KİŞİLİK KAVRAMI

Bu kavram; işletmenin sahip veya sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına yürütülmesi gerektiğini öngörür.

3. İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ KAVRAMI

Bu kavram, işletmelerin faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder. Bu nedenle işletme sahiplerinin ya da hissedarlarının yaşam süreleriyle bağlı değildir. İşletmenin sürekliliği kavramı maliyet esasının temelini oluşturur.

7

4. Dönemsellik Kavramı

Dönemsellik kavramı; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır.

Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

5. PARAYLA ÖLÇME KAVRAMI

Parayla ölçülme kavramı, parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder.

Muhasebe işlemleri ulusal para birimine göre yapılır.

6. MALİYET ESASI KAVRAMI

Maliyet esas kavramı; para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan diğer kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde, bunların elde edilme maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

8

7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Bu kavram, muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gereğini ifade eder.

8. TUTARLILIK KAVRAMI

Tutarlılık kavramı; muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder.

9. TAM AÇIKLAMA KAVRAMI

Tam açıklama kavramı; mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.

9

10. İhtiyatlılık Kavramı

Bu kavram, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gereğini ifade eder.

Bu kavramın sonucu olarak, işletmeler, muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve kârlar için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar. Ancak bu kavram gizli

11. ÖNEMLİLİK KAVRAMI

Önemlilik kavramı, bir hesap kalemi veya mâli bir olayın nispi ağırlık ve değerinin mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder.

Önemli hesap kalemleri, finansal olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması zorunludur.

12. ÖZÜN ÖNCELİĞİ KAVRAMI

Özün Önceliği kavramı, işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

10

5. Muhasebede Kullanılan Defter ve Belgeler

Muhasebe sürecinde belgelere dayalı olarak yapılacak kayıtlar, kayıt tutma işlevinin gerçekleştirilmesi için;

Birinci Sınıf Tacirler Tarafından:

- Yevmiye Defteri
- Büyük Defter (Defteri Kebir)
- Envanter Defteri

İkinci Sınıf Tacirler Tarafından:

- İşletme Hesabı Defteri'ne kaydedilir.

11

Envanter Kavramı

Tanımı

Envanter, sayım, kontrol ve düzeltme işlemlerini yapmak suretiyle, belirli bir tarihteki alacakların borçların ve varlıkların miktar ve değerlerinin saptanmasıdır.

Aşamaları

Envanter işlemi ilgili standartlar ve kanunlara göre üç aşamada gerçekleştirilir.

- Varlık ve borçların fiili durumunun tespiti (Muhasebe Dışı Envanter)
- Bulunan fiili durum ile kayıtların karşılaştırılması
- Envanter kayıtlarının yapılması (Muhasebe İçi Envanter)

12

Mali nitelikli olayların etkilerin doğrudan ilgili hesaplara geçirmedeki olası hataları önlemek, bununla birlikte genelde hatalı geçirmeler yapılmışsa hatanın varlığının saptanmasında bir temel elde etmek amacı ile nasıl yevmiye defterinden yararlanılıyorsa, yevmiye defteri kayıtlarını kolaylaştırmak ve böylece yevmiye defterinde yapılacak olası hataları önlemek, işlemin etkilerin yevmiye defterine geçirmeden önce toplu olarak görmek ve bu etkilemede denklığı sağlamak için muhasebe fişleri kullanılabilir. Muhasebe fişleri:

- **TAHSİL FİŞİ:** Sadece 100 KASA hesabının borçlu olduğu yani kasaya para girişi durumunda kullanılır.
- **TEDİYE FİŞİ:** Sadece 100 KASA hesabının alacaklı olduğu yani kasadan para çıkışı durumunda kullanılır.
- **MAHSUP FİŞİ:** Sadece 100 KASA hesabının borçlandırıldığı yada alacaklandırıldığı durumlar haricinde yada para giriş-çıkışı ile ilgili olmayan işlemlerde kullanılır.

13

7. Muhasebe Süreci

1. Açılış Kaydının Yevmiye Defterine Yapılması
2. Açılış Kaydının Büyük Deftere Aktarılması
3. Günlük İşlemlerin Belgelendirilmesi
4. Yevmiye Defterine Kayıt
5. Büyük Deftere Kayıt
6. Aylık Mizanların Düzenlenmesi
7. Genel Geçici Mizanın Düzenlenmesi
8. Dönem Sonu Envanterinin Yapılması
9. Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri
10. Kesin Mizanın Düzenlenmesi
11. Mali Tabloların Düzenlenmesi
12. Kapanış Kayıtların Yapılması

14

Mizan

- Kayıtların sağlanmasına olanak veren ve hesap toplamlarının dökümünü gösteren bu çizelgeye **Mizan** denir.
- Dönem içinde herhangi bir tarihte çıkarılan mizana **geçici mizan** denir. Normal olarak geçici mizan her ayın sonunda çıkarılır ve o ayın adı ile anılır Ocak ayı Mizanı gibi. Mümkün olduğu taktirde her gün için, her hafta için veya 10 günlük süreler içinde hazırlanabilir.
- 12. ayın sonunda çıkarılan mizana **Genel Geçici Mizan** denir. Daha sora yılsonu ayarlama ve düzeltme kayıtları yapıldıktan sonra bu kayıtların doğruluğunu araştıran bir mizan daha çıkartılır. Bilançoaya esas olan bu mizana **Kesin Mizan** ya da **Kat i Mizan** denir.

15

8. Mali tablo türleri nelerdir?

Mali tabloların amaçları dikkate alındığında tablo çeşitleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir

- Bilanço
- Gelir Tablosu

TEMEL MALİ
TABLolar

- Fon Akım Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu
- Kar Dağıtım Tablosu
- Özkaynak Değişim Tablosu
- Satışların Maliyeti Tablosu

EK MALİ
TABLolar

16

BİLANÇO

- İşletmenin belirli bir tarihteki mali yapısını (durumunu) gösteren bir mali tablodur.
- Bilanço, bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağladığı kaynakları gösteren mali tablodur.
- Dolayısıyla bilanço, bir işletmenin belirli bir tarihte örneğin 31 Aralık da sahip olduğu varlıklar ve bu varlıkların kaynağını oluşturan sermaye ve borçların unsurlarını türleri ve büyüklükleri ile gösteren bir mali tablodur.
- İşletmenin o andaki mali yapısına ilişkin bir fotoğraftır.

17

Bilançonun Biçimsel Yapısı

18

Bilançonun Biçimsel Yapısı

19

Temel Bilanço Eşitliği

AKTİF TOPLAMI = PASİF TOPLAMI

VARLIKLAR = KAYNAKLAR

DÖNEN VARLIKLAR + DURAN VARLIKLAR
=
KVYK+UVYK+ÖZ KAYNAKLAR

20

Bilanço Şekilleri

- **HESAP TİPİ** ya da “ alışılmış (geleneksel) hesap şekli” denilmektedir. Aktifler Solda Pasifler Sağ taraftadır.
- **RAPOR TİPİ** bilanço (Liste Biçimi): Aktifler en Üstte Pasifler Aktifler bittikten sonra yer alır. Alt alta listelenen bilanço şeklindedir.
- Muhasebe Uygulama Genel Tebliğine göre **ÖZET BİLANÇO** Grup ve sınıf isimlerinin eksiksiz bulunduğu, hesap isimlerinin sadece bakiye verenlerin bulunduğu bilanço şeklindedir.

21

BİLANÇO İLKELERİ

- VARLIKLARA İLİŞKİN İLKELER
- YABANCI KAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELER
- ÖZKAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELERİ

22

VARLIKLARA İLİŞKİN İLKELER

- Dönen/Duran varlık ayırımında 1 yılın ölçüt alınması
- Vadeleri 1 yılın altına inen duran varlıkların dönen varlıklara aktarılması
- Bilançoda varlıkları gerçeğe uygun değeriyle gösterebilmek için, varlıklardaki değer azalışlarının tespit edilmesi ve karşılık ayrılması zorunluluğu
- Dönem ayırıcı aktif karakterli hesapların ayrıca gösterilmesi
- Reeskont işlemiyle, vadeli alacakların bilanço günündeki değerine indirilmesi
- Birikmiş amortismanların ve varlıkların değer düşüklüğü karşılıklarının gösterilmesi
- Birikmiş tükenme paylarının gösterilmesi
- Alacakların özelliklerine göre ayrılması
- Tutarları kesin olarak saptanamayan alacaklar için tahakkuk yapılmaması, bunların dipnotlarda açıklanması
- Kullanılması hukuken sınırlı varlıkların belirtilmesi

23

YABANCI KAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELER

- Kısa/Uzun vadeli borç ayırımında 1 yılın ölçüt alınması
- Vadesi 1 yılın altına inen uzun vadeli borçların kısa vadeli borçlara aktarılması
- Borçların tümünün gösterilmesi
- İşletmede bilinen ve tutarları tahmini olarak belirlenebilen borçlar bilançoda yer almalıdır. Bilinen ancak tutarları uygun olarak tahmin edilemeyen borçlar ise dipnotlarda yer almalıdır.
- Dönem ayırıcı pasif karakterli işlemlerin ayrıca gösterilmesi
- Borçların özelliklerine göre ayrılması
- Reeskont işlemiyle, vadeli borçların bilanço günündeki değerine indirilmesi

24

ÖZKAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELER

- Özkaynakların işletme sahip veya ortaklarının haklarını göstermesi
- Sermaye paylarının özelliklerine göre belirlenmesi
- Azalan özkaynağın belirtilmesi
- Özkaynağın net olarak gösterilmesi
- Sermaye yedeklerinin gelir unsuru olarak gelir tablosuna alınmaması

25

GELİR TABLOSU

Gelir tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net karını/zararını gösteren mali tablodur.

26

- A- BRÜT SATIŞLAR
- B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)
NET SATIŞLAR
- C- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI
- D- FAALİYET GİDERLERİ (-)
FAALİYET KARI VEYA ZARARI
- E- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR
- F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)
- G- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR
- H- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR
- I- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)
DÖNEM KARI VEYA ZARARI
- İ- DÖNEM KARI, VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

27

GELİR TABLOSU İLKELERİ

- Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar, gerçekleşmiş gibi gösterilmemelidir. Aynı biçimde, gerçekleşmiş satışlar, hasılat ve karlar gerçek tutarından fazla yada az gösterilmemelidir.
- Belli bir dönem satışları ve gelirleri bunları elde etmek için yapılan satışların maliyeti ve giderleri ile karşılaştırılmalıdır.
- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıklar için uygun amortisman ve tükenme payı ayrılmalıdır.
- Uygun maliyet dağıtımı (Maliyetler; direkt, bunun mümkün olmaması halinde zaman ve kullanma faktörü dikkate alınarak dolaylı olarak dağıtılmalıdır).

28

- Olağandışı gelir ve giderlerin ayrı gösterilmesi (Arızı ve olağanüstü kar ve zararlar tahakkuk ettirilmeli, normal faaliyet sonuçlarından ayrı gösterilmelidir).
- Tüm gelir ve giderlerin dönemin gelir tablosunda gösterilmesi.
- Uygun karşılık (Karşılıklar dönemler arasında bir kar transferi aracı olarak kullanılamaz)
- Dönem sonuçlarının tespiti ile ilgili olarak uygulana gelen değerlendirme esasları ve maliyet yöntemlerinde bir değişiklik yapıldığı takdirde, bu değişikliğin etkileri açıkça belirtilmelidir.
- Şarta bağlı giderlerin gelir tablosuna yansıtılması (Şarta bağlı giderler, makul bir biçimde gerçeğe yakın olarak tahmin edilebiliyorsa, tahakkuk yoluyla gelir tablosuna alınır) (Şarta bağlı gelir ve karlar, gerçekleşme imkanı yüksek de olsa herhangi bir tahakkuk yapılmaz dipnotlarda açıklanır).

29

9. Hesap Kavramı

- Aynı nitelikteki işlemlerin artış ve azalışlarının izlendiği çizelgelere hesap denir.
- İşletmede yapılan faaliyetler sonucu varlık, kaynak, borç, alacak, gelir ve gider tutarlarında sürekli değişiklikler meydana gelir. Değişikliklerin tablolar üzerinde izlenmesi pratik değildir ve imkansızdır. İşte bu karışıklıkları önlemek ve zorlukları gidermek için hesap adı verilen çizelgeler kullanılır.
- Böylece varlık, kaynak, borç, alacak unsurlarının her biri için bir hesap açılır artış ve azalışlar bu hesaplar üzerinde incelenir.

30

Hesaplar olayların kaydı için direkt olarak temel olup olmamam durumlarına göre:

- 1) Asli hesaplar,
- 2) Düzenleyici Hesaplar
- 3) Geçici Hesaplar

Aynı karakterde olup da ana bir unsuru toplu veya bireylerine inerek göstermeleri bakımından:

- 1) Ana Hesaplar
- 2) Yardımcı (Tali) Hesaplar

31

Asli Hesaplar: Kendi başlarına olayların etkilerini kati sonuçları ile veren veya vermesi mümkün olan hesaplardır.

100 KASA HESABI

101 ALINAN ÇEKLER HESABI gibi.

Düzenleyici Hesaplar: Meydana gelen bir olayın yarattığı değişmeden, özel anlamı olan bazı bilgiler elde edilmesi ve bunların açık şekilde kayıtlarda görülebilmesi isteniyorsa değişimin, asli hesaba kaydı yerine, onunla bir arada dikkate alınacak ayrı bir hesaba kaydı yoluna gidilebilir. Bu düşünceyle yaratılan hesaplar düzenleyici hesaplardır. Aktif ve pasif değerlerinin gerçek değeriyle gösterilmesini sağlar.

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)

103 VERİLEN ÇEK VE ÖDEME EMİRLERİ HESABI (-) gibi.

32

Geçici Hesaplar: Bu hesaplar asli hesabı ilgilendiren fakat henüz tamamlanmamış olan işlemleri kayda alırlar. Diğer bir deyişle kati sonucun oluşumunun bir aşamasını gösterirler. Bu nedenle geçici karakterdedirler. Örneğin: tahsile verilen çekler önce nazım hesaplarda izlenip, tahsilat gerçekleştikten sonra asli hesabın kapatılması işlemi yapılabilir.

Ana ve Yardımcı Hesaplar

Bu hesaplar bilanço hesabı, sonuç hesabı veya asli hesap, düzenleyici veya geçici hesap olabilir. Ancak bu hesaplar aynı nitelikli bir unsur; bir bütün ve bu bütünü oluşturan parçalar olarak gösterirler. Örneğin:

100 KASA hesabı ana hesaptır.

100.01 DOLAR HESABI yardımcı hesaptır.

33

Nazım Hesaplar

- Nazım hesaplar, bir işletmenin yükümlülüklerini, hak doğurabilecek işlemlerini, fer'i zilyetliği altındaki kıymetleri ve muhasebe disiplini altında izlemek istediği diğer sayısal bilgileri kaydettiği hesaplardır.
- Mali karakterde olmayan dolayısıyla bilanço unsurlarını etkilemeyen bazı olayların, unutulmaması için kayıtlar içinde gösterilmesi istenebilir. Böyle bir durumda bilanço eşitliğini bozmaması için aynı kayıt içinde borçlandırılıp alacaklandırılarak hayali bir hesap yaratılabilir. Bu hesaba Nazım Hesap denir.
- İşletme varlıkları arasında yer alan ancak, mülkiyeti işletmeye ait olmayan değerlerin(kiralanan varlıklar) ve koşullu işlemlerin(gerçekleşmesi belli bir koşula bağlı olan örneğin; bir mahkeme kararı) izlenmesinde kullanılır.

34

Tekdüzen hesap planında hesap türleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

- 1,2,3,4,5 ile başlayan hesaplar **BİLANÇO HESAPLARI**
- 6 ile başlayan hesaplar **GELİR TABLOSU HESAPLARI**
- 7 ile başlayan hesaplar **MALİYET HESAPLARI**
- 9 ile başlayan hesaplar **NAZIM HESAPLAR**

35

10. Hesapların Çalışması İle İlgili Temel Kurallar

BİLANÇO HESAPLARI

1. **AKTİFTE** yer alan hesaplardaki (**VARLIK HESAPLARI**) artış hesabın borcuna yazılır. Azalış hesabın alacağına yazılır. Hesap borç kalanı verir.
2. **PASİFTE** yer alan hesaplardaki (**KAYNAK HESAPLARI**) artış hesabın alacağına yazılır. Azalış hesabın borcuna yazılır. Hesap alacak kalanı verir.

(Aktifte yer alıp yanında (-) olan hesaplar pasif karakterlidir. Pasifte yer alıp yanında (-) olan hesaplar ise aktif karakterlidir.)

36

GELİRTABLOSU HESAPLARI

- GELİR/KAR HESAPLARI** pasif hesaplar gibi çalışır. Kapatılırken (690 DÖNEM KAR/ZARARI hesabına devredilirken) borçlandırılır.
- GİDER/ZARAR HESAPLARI** aktif hesaplar gibi çalışır. (690 DÖNEM KAR/ZARARI hesabına devredilirken) alacaklandırılır.

MALİYET HESAPLARI

- Gider/Zarar hesapları gibi çalışır.

37

TEKDÜZEN HESAP PLANI

38

1. DÖNEN VARLIKLAR

Bu ana hesap grubu; nakit olarak elde ve bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla bir yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlık unsurlarını kapsar.

Dönen Varlıklar;

- 10 HAZIR DEĞERLER
- 11 MENKUL KIYMETLER
- 12 TİCARİ ALACAKLAR
- 13 DİĞER ALACAKLAR
- 15 STOKLAR
- 17 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ
- 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI
- 19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

şeklinde bölümlenir.

39

10 HAZIR DEĞERLER

Bu grup, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevirme imkânı bulunan varlıkları (Menkul kıymetler hariç) kapsar. Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur.

- 100 KASA
 - 101 ALINAN ÇEKLER
 - 102 BANKALAR
 - 103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ (-)
 - 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER
- şeklinde bölümlenir.

40

100 KASA

- Bu hesap, işletmenin elinde bulunan ulusal ve yabancı paraların TL karşılığında izlenmesi için kullanılır.
- Yabancı paralar kasanın, hem yabancı para miktarı hem de Türk Parası karşılığı olarak tutulması gereklidir. Dövizli işlemlerde ilk giren ilk çıkar yöntemine göre kayıt tutulur.
- Vergi Usul Kanunu kasadaki ulusal paraları **İTİBARI DEĞERLE** üzerinde yazılı değerle değerlendirileceğini hükme bağlamıştır.
- Kasadaki yabancı paralar ise vergi usul kanununa göre borsada işlem gören yabancı paralar borsa rayici üzerinden, borsada işlem görmeyen ise Maliye Bakanlığı kurları üzerinden değerlendirileceğini öngörmüştür.

41

- Yabancı paraların, kasaya giriş ve çıkışları o tarihteki efektif alış kurları ile değerlendirilip giriş ve çıkışları yapıldığında, dönem sonlarında kasadaki döviz miktarları Maliye Bakanlığınca ilan olunan kurlar ile değerlendirilerek yabancı para kasanın Türk Parası tutarı ile karşılaştırılır.

• Olumlu farklar;

646 KAMBİYO KARLARI HS.

• Olumsuz farklar;

656 KAMBİYO ZARARLARI HS.

Kaydedilir.

42

Örnek

İşletmenin kasasında 3 TL kurundan 1000 \$ bulunmaktadır.

- 1000 \$ 2 TL kurundan bozdurulursa yapılacak kayıt?
- 1000 \$ 3 TL kurundan bozdurulursa yapılacak kayıt?
- 1000 \$ 4 TL kurundan bozdurulursa yapılacak kayıt?

43

Değer Türleri

1. Maliyet bedeli;
2. Borsa rayici;
3. Tasarruf değeri;
4. Mukayyet değeri;
5. İtibari değeri;
6. Vergi değeri;
7. Emsal bedeli ve ücreti.

44

- **MALİYET BEDELİ**, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara dahil giderlerin toplamını ifade eder.
- **BORSA RAYİCİ**, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerinin ortalama değerlerini ifade eder.
- **TASARRUF DEĞERİ**, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir.
- **MUKAYYET DEĞER**, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.
- **İTİBARİ DEĞER(NOMİNAL DEĞER)**, her nevi senetlerle esham ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerlerdir.
- **EMSAL BEDELİ**, gerçek bedeli olmayan, veya bilinmeyen ve yahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir.

45

101 ALINAN ÇEKLER

- Bu hesap gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletmeye verilmiş olup, henüz tahsil için bankaya verilmemiş veya ciro edilmemiş olan çeklerin izlenmesini sağlar.
- Alınan Çekler, Türk Lirası olanlar kayıtlı değerleri ile değerlendirilir. Yabancı paralı döviz cinsinden çeklerin değerlendirilmesi ise döviz alış kurları ile olur. Olumlu farklar 646 KAMBİYO KARLARI, olumsuz farklar 656 KAMBİYO ZARARLARI hesabına atılır.
- Dönem sonunda portföyde bulunan çekler kontrol edilerek vadeli çekler MSU uygulama genel tebliğine göre 121 ALACAK SENETLERİ hesabına aktarılır. Karşılıksız çeklerin olması halinde 128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR hesabına aktarılır.

46

Örnek

- İşletme 500 TL'lik malı çek karşılığı satmıştır.
- İşletme 200 TL'lik mal almış karşılığında çek ciro etmiştir.
- İşletme 100 TL'lik çeki tahsil için bankaya vermiştir.
- Banka tahsile verilen çekleri tahsil etmiş, 10 TL komisyon kestikten sonra kalan tutarı nakden ödemiştir.

47

102 BANKALAR

- Bu hesap, işletmece yurt içi ve yurt dışı banka ve benzeri finans kurumlarına yatırılan ve çekilen paraların izlenmesini kapsar.
- Bankalar hesabının değerlendirilmesi mukayyet değer (kayıtlı değer) üzerinden yapılır.
- Bankalardaki yabancı para cinsinden mevduatlar dönem sonlarında değerlendirme kuru ile değerlendirilirler. Olumlu kur farkı 646 KAMBİYO KARLARI, olumsuz kur farkları 656 KAMBİYO ZARARLARI hesabına alınır.

48

Örnek

İşletme 01.12.2014 tarihinde A bankasında 10.000 TL'lik 6 ay vadeli yıllık % 12 faizli bir hesap açtırmıştır. Vade sonunda faiz geliri üzerinden %15 vergi kesintisi yaptıktan sonra anapara tutarı ile birlikte işletmeye ödemiştir.

- 01.12.2014 tarihindeki kayıt?
- 31.12.2014 tarihindeki kayıt?
- Vade sonundaki kayıt?

49

103 VERİLEN ÇEK VE ÖDEME EMİRLERİ (-)

- İşletmenin üçüncü kişilere bankalardan çekle veya ödeme emri ile yapacağı ödemeler bu hesapta izlenir.
- Bankalar hesabının düzenleyicisi olarak görev yapmaktadır.

50

Örnek

İşletme 50.000 TL'lik mal almış, karşılığında çek vermiştir. Verilen çek 1 ay sonra bankadan ödenmiştir.

51

108 DİĞER HAZIR DEĞERLER

- Nitelikleri itibarıyla hazır değer sayılan pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri (yoldaki paralar gibi) değerleri kapsar.

52

Örnek

- İşletme 10.000 TL'lik posta pulu satın almıştır. 8.000 TL'sini kullanmıştır. Kaydı?
- İşletme kredi kartıyla 20.000 TL'lik satış yapmıştır. Kaydı?

53

11 MENKUL KIYMETLER

Bu grup, faiz geliri veya kâr payı sağlamak veya fiyat değişmelerinden yararlanarak kârlar elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi, tahvil, hazine bonosu, finansman bonosu, yatırım fonu katılma belgesi, kâr-zarar ortaklığı belgesi, gelir ortaklığı senedi gibi, menkul kıymetler ile bunlara ait değer azalma karşılıklarının izlenmesi amacıyla kullanılır. Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur.

110 HİSSE SENETLERİ

111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLAR

112 KAMU KESİM TAHVİL SENET VE BONOLAR

118 DİĞER MENKUL KIYMETLER

119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
(-)

şeklinde bölümlenir.

54

110 HİSSE SENETLERİ

- Geçici olarak, elde tutulan hisse senetleri bu hesapta izlenir.
- Satın alınan hisse senetleri **ALİŞ BEDELİ** üzerinden bu hesaba borç, satıldıkları veya elden çıkarıldıkları zamanda aynı bedelle alacak verilir. Satıştan doğan lehte farklar 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI, aleyhte farklar ise 655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI hesaplarına kaydedilir.
- Alış ve satışta ödenen komisyonlar 653 KOMİSYON GİDERLERİ hesabına kaydedilir.

55

- Hisse senedi temettü kuponları tahsil için bankaya verildiğinde; 136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR hesabı borçlanırken, 649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR hesabı alacaklandırılmaktadır.

56

Örnek

- İşletme nominal değeri 1 TL olan 10 adet hisse senedini 5 TL'den banka aracılığıyla satın almıştır. Bankaya alış bedeli üzerinden %10 komisyon ödenmiştir. Satın alınan hisse senetlerinin yarısı 2 TL'den banka aracılığıyla satılmıştır. Satış bedeli üzerinden %10 komisyon ödenmiştir. Satın alınan hisse senetlerinin kalan yarısı 8 TL'den banka aracılığıyla satılmıştır. Satış bedeli üzerinden %10 komisyon ödenmiştir.

57

111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET BONO

- Özel sektörün çıkartmış bulunduğu tahvil, senet ve bonolar bu hesapta izlenir.
- Özel kesim tarafından çıkarılmış tahvil, senet ve bonolar alındığında, alış bedeli ile bu hesaba borç, elden çıkarılmasında ise alış bedeli ile hesaba alacak kaydedilir.
- Bunlardan elde edilen gelirler 642 FAİZ GELİRLERİ hesabının alacağına kaydedilir.
- İşlemiş faiziyle birlikte alınan tahvil, senet, bonolarda işlemiş faiz 136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR hesabının borcuna kaydedilir.
- Dönem sonunda(31.12.2012) tahakkuk eden faiz 181 GELİR TAHAKKUKLARI hesabının borcu karşılığında 642 FAİZ GELİRLERİ hesabının alacağına kaydedilir.
- Tahvil faizi üzerinden kesilen vergi 193 PÖVF hesabının borcuna kaydedilir.

58

Örnek

- İşletme 01.06.2014 tarihinde yıllık %12 faizli 1 yıl vadeli 50.000 TL'lik tahvilleri banka aracılığıyla satın almıştır. Vade sonunda tahvil anapara ve faizi banka hesabına aktarılmıştır.(Vergi Oranı:%10)
- 01.06.2014, 31.12.2014 ve vade sonu kayıtlarını yapınız.

59

Örnek

- İşletme 01.02.2014 tarihinde ihraç edilen 50.000 TL'lik yıllık %12 faiz oranlı tahvilleri 01.06.2014 tarihinde 2.000 TL işlemiş faiziyle birlikte banka aracılığıyla satın almıştır.

60

112 KAMU KESİM TAHVİL SENET BONO

- Kamu tarafından çıkartılmış bulunan tahvil, senet ve bonolar bu hesapta izlenir.
- 111 ÖKTSB hesabı ile aynı şekilde işlemektedir.

61

119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- Menkul kıymetlerin borsa veya piyasa değerlerinde önemli ölçüde ya da sürekli olarak değer azalması olduğu tespit edildiğinde ortaya çıkacak zararların karşılanması amacı ile ayrılması gereken karşılıkların izlendiği hesaptır.
- Değer düşüklüğü için ayrılan karşılıklarda 654 KARŞILIK GİDERLERİ hesabının borçlandırılması ile birlikte bu hesap alacaklandırılmaktadır.
- Hisse senedi satıldığında ayrılan karşılığın iptalinde bu hesap borçlandırılmakta, karşılığın kullanılmayan kısmı 644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR hesabının alacağına aktarılmaktadır.
- Karlı satışlarda 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI, zararına satışlarda 655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI hesapları kullanılır.

62

Örnek

- İşletme 01.10.2014 tarihinde 20 TL'den 10 adet hisse senedini banka aracılığıyla satın almıştır. 31.12.2014 tarihinde hisse senetlerinin borsa değeri 10 TL'ye düşmüştür. 04.03.2015 tarihinde hisse senetlerinin tamamını;
- 25 TL'den satarsa, 20 TL'den satarsa, 15 TL'den satarsa, 10 TL'den satarsa, 5 TL'den satarsa yapılacak kayıtları gösteriniz.

63

12 TİCARİ ALACAKLAR

Bir yılda paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklar bu hesap grubunda gösterilir. Ticari ilişkilerden dolayı ana kuruluş, iştirak ve bağlı ortaklıklardan olan alacaklar varsa, bu gruptaki ilgili hesapların ayrıntılarında açıkça gösterilir. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 120 ALICILAR
 - 121 ALACAK SENETLERİ
 - 122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
 - 124 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRLERİ
 - 126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
 - 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR
 - 128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR
 - 129 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)
- şeklinde bölümlenir.

64

120 ALICILAR

- Bu hesap, işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacaklarının izlenmesi için kullanılır.
- Bu hesap, kredili mal ve hizmet satışları alıcıya ait giderler, vade farkları ile borçlanır. Alıcının nakden ve hesaben yaptığı ödemeler, yapılan iskontolar ve diğer alacağı azaltan işlemler nedeniyle alacaklanır.
- Bu hesabın borç bakiyesi, esas itibarıyla mal ve hizmet satışlarından olan alacağı gösterir. Bu nedenle arızı nitelikte olan satışlar, bu hesaba kaydedilmez.
- Alacağın vadesinde tahsil edilememesi durumunda işleyen gecikme faizi bu hesap karşılığında 642 FAİZ GELİRLERİ hesabına alacak olarak kaydedilmektedir.

65

Örnek

- İşletme 01.04.2014 tarihinde 50.000 TL'lik malı kredili(veresiye) olarak satmıştır. Alıcı işletme 01.05.2014 tarihinde borcunu 10 gün sonra 1.000 TL gecikme faizi ile birlikte ödeyeceğini yazılı olarak bildirmiştir. 10.05.2014 tarihinde işletme alıcıdan olan alacağını faiziyle birlikte tahsil etmiştir.

66

121 ALACAK SENETLERİ

- Bu hesap, işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senede bağlanmış alacaklarını kapsar.

Bono

(Emre Yazılı Senet): Borçlu tarafından alacaklıya hitaben tanzim edilen ve muayyen bir borcu belirli bir vade sonunda ödenmesi taahhüdünü ifade eden bir senettir.

Polİçe

Alacaklı tarafından borçluya hitaben tanzim edilen ve muayyen bir paranın, gene muayyen bir müddet sonunda üçüncü bir şahsa veya emrine ödenmesini temin maksadıyla yazılan bir senettir.

67

Polİçede üç taraf mevcuttur.

- Keşideci (Polİçeyi yazan, tanzim eden)
- Hamil yada LEHDAR (polİçeyi taşıyan keşideciden alacaklı olan)
- Muhatap (Polİçeyi ödeyecek olan)

Ciro

Ticari bir senet üzerindeki hakların bir başka şahsa devir edilmesi işlemine ciro denir. Ticari senetler ciro yoluyla tedavül ederler.

Ciranta

Ciro eden şahsa ciranta denir. Cirantalar senet bedelinin ödenmemesinden dolayı müteselsilen sorumludurlar. Bu müteselsil sorumluluk senet bedelinin ödenmesine kadar devam eder.

68

Ciro muamelesi iki şekilde yapılır.

Beyaz Ciro

Cirantanın yazdığı ödeme emrinde ciro eden edilen şahsın gösterilmeden imza atılmış ise, bu muameleye beyaz ciro denir. Kısaca beyaz ciro sadece cirantanın imzasından ibarettir.

Tam Ciro

Lehine ciro yapılan kimse gösterilir. Bu nevi ciroda, cirantanın ödeme emrine ilaveten şahsın ismini belirtmesi bahis konusudur.

69

Alonj

Ciro muamelesi senedin arkasına yapılır. Senedin arkası dolduğu takdirde (Alonj) denilen bir kağıt eklenerek ciro muameleleri kağıt üzerinde devam olunur. Senede ilave edilen bu kağıda Alonj denir.

Retret

Kabul edilmeyen veya zamanında ödenmeyen senedin, takip masrafları varsa geçmiş günleri faizi, komisyonunu içine alan görüldüğünde tediyeli poliçedir

Aval

Poliçeye kefil olan şahsa verilen isimdir. Kefil olan kimse, aval içindir ibaresini yazarak altını imzalar bu işlem kambiyo taahhüdü dolayısıyla poliçe borçluları lehine verilen bir nevi kefalet olduğundan, aval veren kimse (avalist) kimin için taahhüt altına girmişse onun gibi mesuldür.

İskonto

Dahildeki senetlerin satın alınarak kırılmasına, yani senedin vadesine kadar olan faiz ve gider vergisi düşülerek bedelinin ödenmesine verilen addır.

İştira

Borçlusunu, başka bir şehirde olan senetlerin bankaca satın alınmasına da iştira denir.

70

Hatır Senetleri

- Hatır senedi veya muvazaa senedi ilgililerin gerçeğe uygun olmadığını bilerek, mevcut bir akdi, işlemi veya borcu mevcutmuş gibi göstermek amacı ile düzenlenen senettir.
- Hatır senetleri 121 Hesapta yer almaz . Çünkü bu hesapta mal ve hizmet satışından kaynaklanan senede bağlı alacaklar yer alır.
- Hatır senetlerinin işletme yararlandığı zaman, aktifte muhakkak bir hesaba örneğin 136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR hesabının altında açılacak hatır senetleri hesabına borç, pasifte ise 336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR hesabının altında açılacak hatır senedi verenler hesabına alacak verilir.
- Uygulamada, alınan bu senetler bankalardan kredi temininde ve diğer çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır.
- Hatır senetleri uygulamada genellikle ortaklardan veya topluluk içindeki firmalardan alınmaktadır. Bu senetleri kullanan işletmeler, kaynağı olmayan yollarla işletmeye fon yaratmış olmaktadır.

71

Örnek : Senet Alınması

- İşletme 10.000 TL'lik mal satmış. Karşılığında 1 ay vadeli senet almıştır.

72

Örnek : Hatır Senedi Alınması

- İşletme bir başka işletmeden 15.000 TL'lik hatır senedi almıştır. Kaydını yapınız.

73

Protesto Edilen Senetler

- Vadesinde ödenmeyen ticari senetler (şüpheli alacak niteliği kazanmamış) ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde noter vasıtasıyla protesto edilir. Bu durumda senetli alacakların 121 ALACAK SENETLERİ hesabından çıkarılarak, 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR hesabına aktarılması gerekmektedir. Protesto edilen senetlerle ilgili katlanılan masraflarda 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR hesabının borcuna aktarılmaktadır.

74

Örnek : Senedin Protesto Edilmesi

- İşletme 5.000 TL'lik senetli alacaklarını noter vasıtasıyla protesto etmiştir. 100 TL protesto masrafını nakit olarak ödemiştir. Kaydını yapınız.

75

Örnek : Poliçe düzenlenmesi

- İşletme 15.000 TL'lik poliçe düzenleyerek kabul için muhataba göndermiştir. Muhatap poliçeyi kabul ettiğini işletmeye bildirmiştir.

76

Örnek : Senedin Yenilenmesi

- İşletme portföyünde yer alan 15.000 TL'lik senedin 20.000TL'lik senetle yenilenmesini kabul etmiştir.

77

Örnek : Senedin İskonto Ettirilmesi

- İşletmenin portföyündeki senetlerin 10.000 TL'lik kısmı iskonto edilmek üzere bankaya verilmiştir. Banka 500 TL masraf aldıktan sonra kalan tutarı işletmenin hesabına aktarmıştır.

78

Örnek : Senedin Teminata Verilmesi

- İşletme portföyündeki senetlerin 50.000 TL'lik kısmını bankadan kredi kullanmak üzere teminata vermiştir. Bunun üzerine banka işletmeye 35.000 TL kredi kullanmıştır. Senetlerin tamamı tahsil edilerek 15.000 TL faiziyle birlikte kredi borcu kapatılmıştır.

79

122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)

- Bilanço gününde, senetli alacakların tasarruf değeri ile değerlendirilmesini sağlamak üzere alacak senetleri için ayrılan reeskont tutarlarının izlenmesinde kullanılır.
- Reeskont değerlendirme anlamındadır. Borçların ve alacakların 31.12 tarihindeki değeriyle görünmesi için yapılmaktadır.
- 31/12 de işletmenin elinde bulunan ertesi yıla devreden alacak ve borç senetleri **dönemsellik kavramı** gereği değerlemeye tabi tutulur
- Reeskont işlemi bir sonraki dönem başında ters kayıtla kapatılır.
- Reeskont hesaplanmasında iç iskonto yöntemi kullanılır.

$$\begin{aligned} \text{Reeskont Tutarı} &= \\ \text{Nominal Değer} \times \text{Faiz Oranı} \times \text{Vadeye Kalan Gün Sayısı} & \\ \hline 36.000 + (\text{Faiz Oranı} \times \text{Vadeye Kalan Gün Sayısı}) & \end{aligned}$$

80

Örnek : Alacak Senetlerinin Reeskonta Tabi Tutulması

- İşletme 01.11.2014 tarihinde peşin satış fiyatı 10.000 TL olan malları 3 ay vadeli olarak 11.500 TL'ye senet karşılığı satmıştır.
 - Satış kaydını yapınız.
 - 31.12.2014 tarihindeki reeskont kaydını yapınız.
 - 01.01.2015 tarihindeki kaydı yapınız.

81

Örnek : Borç Senetlerinin Reeskonta Tabi Tutulması

- İşletme 01.11.2014 tarihinde peşin alış fiyatı 10.000 TL olan malları 3 ay vadeli olarak 11.500 TL'ye senet karşılığı satın almıştır.
 - Satış kaydını yapınız.
 - 31.12.2014 tarihindeki reeskont kaydını yapınız.
 - 01.01.2015 tarihindeki kaydı yapınız.

82

İleri Tarihli Çekler

- İleri tarihli olarak alınan/verilen çekler de dönem sonunda reeskonta tabi tutulabilir. Fakat bunun için öncelikle alacak/borç senetleri hesabına aktarılırlar. Ertesi dönem tekrar alınan/verilen çekler hesabına alınırlar.
- Fakat ayrılan reeskont tutarı vergi yasaları açısından gelir/gider olarak kabul edilmemektedir.

83

Örnek : İleri Tarihli Çeklerin Reeskonta Tabi Tutulması

- İşletme 01.11.2014 tarihinde peşin satış fiyatı 10.000 TL olan malları 3 ay vadeli olarak 11.500 TL'ye çek karşılığı satmıştır.
 - Satış kaydını yapınız.
 - 31.12.2014 tarihindeki reeskont kaydını yapınız.
 - 01.01.2015 tarihindeki kaydı yapınız.

84

126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

- İşletme üçüncü kişilere bir işin yaptırılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin yada diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlendiği hesaptır.
- Bir yıl içinde geri alınacak depozito ve teminatlar bu hesapta izlenir. Depozito veya Teminat bir yıldan daha uzun sürede iade alınacaksa 226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR hesabında izlenir.

85

Örnek :

- İşletme 3 ay süreli elektrik aboneliği için 100 TL nakit depozito vermiştir.
- 3 ay sonra teminatını nakit olarak geri almıştır.

86

127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR

- İşletmenin ticari faaliyetleri sonucu ortaya çıkan ve yukarıdaki hesapların kapsamına girmeyen tahsili gecikmiş alacaklar (henüz şüpheli alacak niteliğini kazanmayanlar) ve diğer çeşitli senetsiz ticari alacaklar bu hesapta izlenir.

87

128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR

- Ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi birkaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş yazı ile birden fazla istenmiş yada dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakları kapsar.
- İşletmelerin hukuki neticelerini ilgilendiren alacakların tahsiline imkan olmaz. Bazen de ihtilaflı duruma düşülür. Ve alacağın tahsili şüpheli duruma düşer. Bu durumlarda değersiz ve şüpheli alacaklardan bahsedilebilir.

Değersiz Alacak: Alacağın tahsiline hiçbir imkân bulunmamasıdır.

Şüpheli Alacak: Bir alacağın tamamen değersiz alacak haline gelip gelmediği kati olarak bilinemiyorsa bu alacak şüpheli alacaktır.

88

- Böyle durumlarda tahsili şüpheli duruma düşen alacakların, buldukları hesaplardan çıkarılarak Şüpheli Ticari Alacaklar hesabına aktarılması gerekir. Şüpheli bir hale gelen alacakların tipik örneklerini Alıcılar hesabı ile Alacak Senetleri hesabında görülür. Şüpheli Ticari Alacaklar hesabında izlenen alacaklar için tahmin edilen risk tutarında 31/12 de 129 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-) hesabı kullanılarak karşılık ayrılır.

89

Örnek :

- İşletme 01.06.2014 tarihinde 10.000 TL'lik malı 3 ay vadeli senet karşılığı satmıştır. Borçlu vadesi geldiği halde borcunu ödemediği için işletme icra takibi başlatmıştır ve alacağın 5.000 TL'si için karşılık ayırmıştır.
- İşletme 01.10.2014 tarihinde;
 - 10.000TL tahsil etmiş.
 - 8.000TL tahsil etmiş.
 - 5.000TL tahsil etmiş
 - 3.000TL tahsil etmiş
 - Tahsilat yapamamıştır. Alacağın değersiz alacak olduğu tespit edilmiştir.

90

13 DİĞER ALACAKLAR

Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde tahsil edilmesi düşünülen senetli, senetsiz alacaklar ile bu gruba ait şüpheli alacak ve şüpheli alacak karşılığının izlenmesini sağlar. Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur.

- 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR
 - 132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
 - 133 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR
 - 135 PERSONELDEN ALACAKLAR
 - 136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
 - 137 DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
 - 138 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR
 - 139 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)
- şeklinde bölümlenir.

91

131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR

- İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile ödünç verme ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan ortaklarından alacaklı bulunduğu tutarının izlendiği hesaptır. Bu hesap ortaklardan olan senetli ve senetsiz alacakların izlendiği borç bakiyesi veren hesaptır.
- Örnek: Ortak A işletme kasasından 50.000 TL almıştır.

92

132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR

- İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla, ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan, alacakların izlendiği hesaptır. %50'ye kadar sermaye payına ortak olunan işletmelerden kaynaklanan alacaklar bu hesapta izlenir.
- Örnek: İşletme %20'sine ortak olduğu işletmeye 50.000 TL borç para vermiştir.

93

133. BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR

- İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla ile ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan **BAĞLI ORTAKLIKLARDAN** olan alacaklarını kapsar.
- Bu hesap 1 yıla kadar vadeli ve işletmenin %50'sinden fazlasına ortak olduğu işletmelere ilişkin alacaklarını takip ettiği hesaptır.

94

Örnek :

- işletme %60'ına ortak olduğu A AŞ'ye yıllık %12 faiz oranlı ve 3 ay vadeli 500.000 TL borç vermiştir. Vade sonunda anapara ve faizini tahsil etmiştir.

95

135 PERSONELDEN ALACAKLAR

- İşletmeye dahil personel ve işçinin işletmeye olan çeşitli borçlarını kapsar. Bu hesap, işletmede istihdam edilen personel ve işçinin özel bir nitelik taşıyan borç ilişkisinin izlemesi için kullanılır.
- Örnek: İşletme personeline 5.000 TL borç verilmiştir.

96

136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR

- Ticari olmayıp yukarıda sayılan hesaplardan herhangi birine dahil edilemeyen alacakların izlendiği hesaptır.
- Vergi dairesinden olan alacaklar, sigorta şirketlerinden olan alacaklar, kiracıardan alacaklar, hatır senetleri, senetli alacaklar bu hesapta izlenir.

97

137 DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)

- Bilanço gününde bu grupta belirtilen senetli alacakların tasarruf değeri ile değerlenmesini sağlamak üzere alacak senetleri için ayrılan reeskont tutarları bu hesapta izlenir.

98

138 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR

- Ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi birkaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz diğer alacakları kapsar.
- Bu hesapta takip edilen alacaklar, herhangi bir ticari olaydan kaynaklanmayan , en fazla bir yıl içinde tahsili düşünülen alacaklardır.

99

139 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

- Senetli ve senetsiz şüpheli diğer alacakların tahsil edilememe ihtimalinin kuvvetlenmiş olması halinde, bu tür risklerin giderilmesini sağlamak üzere ayrılan karşılıkları kapsar.

100

15 STOKLAR

Bu grup, işletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği, ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, yan ürün, artık ve hurda gibi bir yıldan az bir sürede kullanılacak olan veya bir yıl içerisinde nakde çevrilebileceği düşünülen varlıklardan oluşur. Bu grupta yer alan hesaplar aşağıdaki gibidir.

- 150 İLK MADDE VE MALZEME
 - 151 YARI MAMULLER-ÜRETİM
 - 152 MAMULLER
 - 153 TİCARİ MALLAR
 - 157 DİĞER STOKLAR
 - 158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
 - 159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI
- şeklinde bölümlenir.

101

150 İLK MADDE VE MALZEME

- Üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak üzere işletmede bulundurulmuş hammadde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ambalaj malzemesi ve diğer malzemelerin izlendiği hesaptır.

150 İLK MADDE VE MALZEME	
BORÇ	ALACAK
Dönem Başı İlk Madde ve Malzeme	Üretime Gönderildiğinde
Dönem İçi Alınan İlk Madde ve Malzeme	Tüketildiğinde
İlk Madde	Alıştan İade
Yardımcı Malzeme	Alış İskontosu
Ambalaj Malzemesi	
Diğer Malzeme	
Alış Giderleri	

102

Örnek :

- İşletme üretimde kullanmak üzere %18 KDV hariç 5.000 TL'lik hammadde satın almıştır.
- Hammaddenin yarısını direkt malzeme olarak yarısını ise endirekt malzeme olarak üretime göndermiştir.

103

151 YARI MAMULLER

- Henüz tam mamul haline gelmemiş ancak direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik ve genel üretim giderlerinden belli oranlarda pay almış üretim aşamasındaki mamullerin izlendiği hesaptır.
- Maliyet dönemi sonunda direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik ve genel üretim giderleri tutarları kadar bu hesap borçlandırılır. Üretimi tamamlananların maliyet tutarı bu hesaba alacağı karşılığında ilgili stok hesaplarına aktarılır.

151 YARI MAMÜLLER	
BORÇ	ALACAK
Dönem Başı Yarı Mamül Stokları	Tamamlanan Yarı Mamül
Dönem İçi Üretim Giderleri	

104

152 MAMULLER

Üretim çalışmaları sonunda elde edilen ve satışa hazır hale gelmiş bulunan mamullerin izlendiği hesaptır.

Bu hesap, üretimi tamamlanan mamullerin ambarlara alınmasıyla borçlandırılır. Satılması veya herhangi bir nedenle ambardan çekilmesi ile alacaklandırılır.

105

Örnek :

- İşletmede direkt ilk madde malzeme gideri 15.000 TL, direkt işçilik gideri 5.000 TL ve genel üretim gideri 10.000 TL olarak kayıtlara alınmıştır. Üretime alınan yarı-mamullerin tamamı mamul hale gelmiştir.

106

153 TİCARİ MALLAR

- Herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan satmak amacı ile işletmeye alınan ticari mallar (emtia) ve benzeri kalemler bu hesapta yer alır.
- Satın alınan ticari mallar (emtia) maliyet bedeli ile bu hesaba borç, satılması veya herhangi bir nedenle ambardan çekilmesinde ise maliyet bedeli ile alacak kaydedilir.

153 TİCARİ MALLAR	
BORÇ	ALACAK
Dönem Başı Ticari Mallar	Satılan Ticari Mal
Dönem İçi Alışlar	Alıştan İade
Alış Giderleri	Alış İskontosu
	Değeri Düşen Ticari Mal

107

Örnek : Mal alışı

- İşletme 50.000 TL'lik malı %18 KDV hariç kredili olarak satın almıştır.

108

Örnek : Alıştan iade

- İşletme daha önce aldığı mallarının yarısını iade etmiştir.

109

Örnek : Alıştan iskontosu

- İşletme mal aldığı firmaya borcunu vadesinden önce nakden ödemek için satıcı işletmeye başvurmuş bunun üzerine satıcı firma alacağından %10 iskonto yapmıştır. İşletme iskonto faturası düzenleyerek satıcıya göndermiştir.

110

157 DİĞER STOKLAR

- Yukarıdaki stok kalemlerinin hiç birinin kapsamına alınmayan ürün, artık ve hurda gibi kalemler bu hesap grubunda yer alır.
- Ayrıca değer düşüklüğüne uğrayan stoklar da bu hesapta izlenir.

111

158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- Bu hesap, yangın, deprem, su basması gibi doğal afetler ve bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlak, paslanmak, teknolojik gelişmeler ve moda değişiklikleri nedenleriyle stokların fiziki ve ekonomik değerlerinde önemli azalışların ortaya çıkması veya bunların dışında diğer nedenlerle stokların piyasa fiyatlarında düşmelerin meydana gelmesi dolayısıyla, kayıpları karşılamak üzere ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır.
- Stok değer düşüklüğü tespit edildiğinde "654. Karşılık Giderleri Hesabı"nın borcu karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Ayrılan karşılığın kullanılmayan kısımları 644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR hesabına aktarılır.

112

Örnek :

- 2014 yılında İşletme'nin ticari mallarının 50.000 TL'lik kısmı %30 değer düşüklüğüne uğramıştır. Karşılık ayırma kaydını yapınız.

113

Örnek :

- 2015 yılında, bir önceki yıl değer düşüklüğüne uğrayan malları işletme %18 KDV hariç 40.000 TL'ye satmıştır. Kaydını yapınız.

114

Örnek :

- 2014 yılında işletmenin stoklarındaki 50.000 TL'lik malın % 30'u tamamen kullanılmaz hale gelmiş olup kalan kısmı için ise %30 oranında karşılık ayrılmıştır. Kaydını yapınız.

115

Örnek :

- 2014 yılında tamamı için karşılık ayrılan 10.000 TL'lik mal, modası geçtiği ve satılmadığı gerekçesiyle kayıtlardan çıkarılmıştır.

116

159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI

- Yurt içinden ya da yurt dışından satın alınmak üzere siparişe bağlanan stoklarla ilgili olarak yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

117

Örnek :

- İşletme sipariş ettiği mallar için 10.000 TL nakit avans vermiştir.
- %18 KDV hariç 50.000 TL'lik mal teslim alınmış olup, kalan tutar için çek ciro edilmiştir.

118

18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI

Bu grup, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan, ancak gelecek dönemlere ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da kesin borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlerden oluşur. Bu grup hesapları aşağıdaki gibidir.

- 180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER
- 181 GELİR TAHAKKUKLARI

şeklinde bölümlenir.

119

180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER

Bu hesap, peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme ait giderleri izlemek için kullanılır.

120

Örnek :

- Bir işletme satış mağazası olarak kullanacağı mağazayı 01.06.2014 tarihinde bir yıllığına peşin 120.000 TL'ye kiralamıştır. 01.06.2014, 31.12.2014, 01.01.2015 tarihlerindeki kayıtları yapınız.

121

181 GELİR TAHAKKUKLARI

Üçüncü kişilerden tahsili yada bunlar hesabına kesin borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlerin, içinde bulunulan döneme ait olan kısımlarının izlendiği hesaptır. Dönem sonlarında gerçekleştirmiş ancak istenebilir durumda bulunmayan bu nedenle de ilgililerine kesin borç kaydı yapılamayan alacakların, karşılığını oluşturan gelirler bu hesaba alınır. Kesinleşmiş ve ilgililerden istenecek durumda olan gelirler, bu hesaba kaydedilmez.

122

19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

Yukarıdaki belirtilen bölümlere girmediği için özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer dönen varlık kalemleri bu grupta yer alır.

- 190 DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ
 - 191 İNDİRİLECEK KDV
 - 192 DİĞER KDV
 - 193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR
 - 195 İŞ AVANSLARI
 - 196 PERSONEL AVANSLARI
 - 197 SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLIKLARI
 - 198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR
 - 199 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR KARŞILIĞI (-)
- şeklinde bölümlenir.

123

190 DEVREDEN KDV

- Her ayın sonunda KDV tahakkuk kaydı yapılır. KDV ile ilgili hesaplar ters çevrilip kapatılır. Ödenecek KDV olmaması halinde Devreden KDV çıkar ve gelecek dönemki KDV beyannamesinden mahsup edilmek üzere hesabın borcuna yazılır.

191 İNDİRİLECEK KDV > 391 HESAPLANAN KDV
190 DEVREDEN KDV

391 HESAPLANAN KDV > 191 İNDİRİLECEK KDV
360 ÖDENECEK VERGİ FON

124

193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ FONLAR

- Mevzuat gereğince peşin ödenen gelir, kurumlar ve diğer vergiler ile fonların kayıt ve takip edildiği hesaptır.

125

195 İŞ AVANSLARI

- İşletme adına mal ve hizmet satın alacak işletme adına bir kısım gider ve ödemeleri yapacak personel ve personel dışındaki kişilere verilen iş avanslarının izlendiği hesaptır.

126

196 PERSONEL AVANSLARI

- Personele, işletme adına yaptırılacak hizmet ve giderleri karşılamak üzere verilen iş avansları, personel ve işçilere maaş, ücret ve yolluklarına mahsuben önceden ödenen avansların izlendiği hesaptır

127

197 SAYIM TESELLÜM NOKSANLARI

- Sayımlar sonucunda tespit edilen kasa, stok ve maddi duran varlıklar noksanlarıyla, tesellüm sırasında ortaya çıkan noksanların geçici olarak kayıt ve izleneceği hesaptır.
- Sayımlar sonucunda tespit edilen kasa, stok ve maddi duran varlıklar fazlalıklarıyla, tesellüm sırasında ortaya çıkan fazlalıklar ise geçici olarak **397 SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI** hesabında izlenmektedir.

128

ÖRNEK:

100 KASA
62.500

OLMASI GEREKEN: 62.500

FİİLİ DURUM: 50.000

OLMASI GEREKEN > FİİLİ DURUM → KASA NOKSANI
 (HESAP KALANI) (KASA SAYIMI) (197 SAYIM TES. N.)

129

100 KASA

25.000

OLMASI GEREKEN: 25.000

FİİLİ DURUM: 30.000

OLMASI GEREKEN < FİİLİ DURUM → KASA FAZLASI
 (HESAP KALANI) (KASA SAYIMI) (397 SAYIM TES. F.)

130

Örnek :

- İşletmenin KASA hesabının borç toplamı 22.500 TL, alacak toplamı ise 17.500 TL'dir. Yapılan sayım sonucu kasa mevcudunun 2.500 TL olduğu tespit edilmiştir.

131

Örnek :

- İşletmenin KASA hesabının borç toplamı 24.000 TL, alacak toplamı ise 16.000 TL'dir. Yapılan sayım sonucu kasa mevcudunun 18.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

132

2. DURAN VARLIKLAR

- Bu ana hesap grubu; bir yıldan veya bir normal faaliyet döneminden daha uzun sürelerle, işletme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için kullanılmak amacıyla elde edilen ve ilke olarak bir yılda veya normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülmeven varlıkları kapsar.

- 22 Ticari Alacaklar
- 23 Diğer Alacaklar
- 24 Mali Duran Varlıklar
- 25 Maddi Duran Varlıklar
- 26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar
- 27 Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar
- 28 Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları
- 29 Diğer Duran Varlıklar olarak bölümlenir.

133

22. TİCARİ ALACAKLAR

Bu grupta bir yıldan fazla uzun vadeli senetli ve senetsiz ticari alacaklar izlenir. Vadesi bir yılın altına düşenler, dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplara aktarılır. Ticari ilişkilerden dolayı ana kuruluş iştirak ve bağlı ortaklıklardan olan alacaklar varsa, bu grupta ki ilgili hesapların ayrıntılarında gösterilir. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 220 ALICILAR
- 221 ALACAK SENETLERİ
- 222 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 224 KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRLERİ(-)
- 226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
- 229 ŞÜPHELİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

134

23. DİĞER ALACAKLAR

Herhangi bir ticari işleme dayanmadan meydana gelmiş ve bir yıldan uzun sürede tahsil edilmesi düşünülen alacakları kapsar. Vadesi bir yılın altına düşenler dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplarına aktarılır. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 231 ORTAKLARDAN ALACAKLAR
- 232 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
- 233 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR
- 235 PERSONELDEN ALACAKLAR
- 236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
- 237 DİĞER ALACAK SENET. REESKONTU (-)
- 239 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILI. (-)

şeklinde bölümlenir.

135

24. MALİ DURAN VARLIKLAR

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan uzun vadeli menkul kıymetlerle veya paraya dönüşme niteliğini kaybetmiş uzun vadeli menkul kıymetler bu grupta izlenir. Ayrıca, diğer bir işletmeye veya bağlı ortaklığa ortak olmak amacıyla edinilen sermaye payları da bu grupta yer alır. Bu grup aşağıdaki hesapları kapsar.

- 240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER
 - 241 BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
 - 242 İŞTİRAKLER
 - 243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)
 - 244 İŞTİRAKLER SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
 - 245 BAĞLI ORTAKLIKLAR
 - 246 BAĞLI ORTAKLIKLARA SERMAYE TAAHHÜTL.(-)
 - 247 BAĞLI ORTAKLIKLAR SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
 - 248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR
 - 249 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞ. (-)
- şeklinde bölümlenir.

136

240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER

İştiraklerdeki sermaye payları hesabında aranan asgari yüzdeleri taşımadığı için iştirakler hesabında izlenemeyen, ancak uzun vadede elde tutulması amaçlanan hisse senetleri ile hisse senetleri dışında kalan ve uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklarla veya paraya dönüşme niteliği kaybolduğu için elde tutulan menkul kıymetler bu hesapta izlenir.

Bu menkul kıymetler elde edildiğinde veya bu gruba devredilmesi gerektiğinde "240. Bağlı Menkul Kıymetler Hesabı"na borç; elden çıkarıldığında bu hesaba alacak kaydedilir.

137

Örnek :

- İşletme uzun vadeli yatırım amacıyla bir şirketin hisse senetlerinin %5'ini 100.000 TL'ye banka aracılığıyla satın almıştır.

138

241 BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- Bağlı menkul kıymetlerin; borsa veya piyasa değerlerinde önemli ölçüde yada sürekli olarak değer azalması olduğu tespit edildiğinde; ortaya çıkacak zararların karşılanması amacı ile ayrılması gereken karşılıkların izlendiği hesaptır.
- 119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI(-) hesabı gibi çalışır.

139

Örnek :

- İşletmenin daha önce uzun vadeli yatırım amacıyla aldığı hisse senetlerinde %20 değer düşüklüğü karşılığı tespit edilmiştir.

140

242 İŞTİRAKLER

- İşletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır. İştirakler hesabı, bir ortaklıktaki **EN AZ %10 VE EN FAZLA %50** oranında olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır.
- İştirak için **SERMAYE TAAHHÜDÜNDE BULUNULDUĞUNDA** veya **HİSSE SENEDİ EDİNİLDİĞİNDE** hesaba borç, hisse senetlerinin elden çıkarılmasında ise alacak kaydedilir.

141

Örnek :

- İşletme uzun vadeli yatırım amacıyla bir şirketin hisse senetlerinin %30'unu 150.000 TL'ye banka aracılığıyla satın almıştır.

142

243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ(-)

- İştiraklerle ilgili sermaye taahhütlerinin izlendiği hesaptır.
- İştirak için sermaye taahhüdünde bulunulduğunda "242. İştirakler Hesabı karşılığında bu hesaba alacak, taahhüt yerine getirildikçe de hesaba borç kaydedilir.

143

Örnek :

- İşletme %30'una ortak olduğu işletmenin hisse senetlerinin %5'ini daha 50.000 TL'ye almak için taahhütte bulunmuştur.
- İşletme taahhütlerini nakit olarak yerine getirmiştir.

144

244 İŞTİRAKLER SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- İştirak paylarının borsa veya piyasa değerinde sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen değer azalmalarının izlendiği hesaptır.
- Ayrılması kararlaştırılan değer azalma karşılıkları "654. Karşılık Giderleri Hesabı"na gider kaydı suretiyle bu hesaba alacak; kendisine karşılık ayrılmış olan iştirak payı elden çıkartıldığında veya değer düşüklüğünün gerçekleşmemesi halinde ise "644. Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı"na gelir kaydı suretiyle hesaba borç kaydedilir.

145

245 BAĞLI ORTAKLIKLAR

- İşletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır Bağlı ortaklıklar hesabı, bir ortaklıktaki **%50'den fazla** olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır.
- Bağlı ortaklık için **SERMAYE TAAHHÜDÜNDE BULUNULDUĞUNDA** veya **HİSSE SENEDİ EDİNİLDİĞİNDE** hesaba borç, hisse senetlerinin elden çıkarılmasında ise alacak kaydedilir.

146

246 BAĞLI ORTAKLIKLARA SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)

- Bağlı ortaklıklarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlendiği hesaptır.
-
- Bağlı ortaklık için sermaye taahhüdünde bulunulduğunda "245. Bağlı Ortaklıklar Hesabı" karşılığında bu hesaba alacak, taahhüt yerine getirildikçe de hesaba borç kaydedilir.

147

247 BAĞLI ORTAKLIKLAR SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- Bağlı ortaklığa iştirak paylarının borsa veya piyasa değerinde, sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen değer azalmalarının izlendiği hesaptır.
- Ayrılması kararlaştırılan değer azalma karşılıkları, "654. Karşılık Giderleri Hesabı"na gider kaydı suretiyle bu hesaba alacak; kendisine karşılık ayrılmış olan bağlı ortaklık sermaye payı elden çıkartıldığında veya değer düşüklüğünün gerçekleşmemesi halinde ise "644. Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı"na alacak kaydı suretiyle hesaba borç kaydedilir.

148

248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR

- Yukarıda belirtilen hesapların hiçbirinin kapsamına girmeyen özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmayan diğer mali duran varlıkların izlendiği hesaptır.

149

249 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILIĞI (-)

- Diğer mali duran varlıkların değerinde, sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen değer azalmalarının izlendiği hesaptır.

150

25. MADDİ DURAN VARLIKLAR

- İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemlerinin ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap grubudur. Bu grup da aşağıdaki hesaplar yer alır.

250 ARAZİ VE ARSALAR
 251 YERALTIVEYERÜSTÜ DÜZENLERİ
 252 BİNALAR
 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR
 254 TAŞITLAR
 255 DEMİRBAŞLAR
 256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR
 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
 258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR
 259 VERİLEN AVANSLAR şeklinde bölümlenir.

151

VUK'a göre maddi duran varlıkların maliyetinin oluşumu aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Gayrimenkullerde maliyet bedeline, satın alma bedelinden başka aşağıdaki giderlerin de dahil edilmesi gerekmektedir:

- *Makine ve tesisatın gümrük vergileri, nakliye ve montaj giderleri*
- *Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsanın tesviyesinden(düzeltilmesinden) mütevellit giderler*

Noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellaliye giderleri ile Emlak Alım ve Özel Tüketim vergileri maliyet bedeline de dahil edilebilir yada genel giderler içerisine alınabilir.

152

250 ARAZİ ARSALAR

- İşletmeye ait her türlü arazi ve arsaların izlendiği hesaptır.
- Arsa, bir bina yapmak üzere üzerindeki eski bina ile de alınsa 250 ARAZİ VE ARSALAR hesabında izlenmektedir.
- Eski binanın yıkılması için katlanılan giderler hesabın borcunda, enkazın satışından elde edilen gelirler ise hesaba alacağında yer almaktadır.

153

Örnek :

- İşletme fabrika kuracağı arsayı 100.000TL'ye satın almıştır.

154

251 YERALTIVEYERÜSTÜ DÜZENLERİ

- Herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için; yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, hark, köprü, tünel, bölme, sarnıç, iskele vb. yapıların izlendiği hesaptır.

155

252 BİNALAR

- Bu hesap işletmenin her türlü binaları ve bunların ayrılmaz parçalarının izlendiği hesaptır.

156

Örnek : Bina alışı

- İşletme 01.06.2014 tarihinde bir binayı 500.000 TL'ye (%18 KDV hariç) nakit satın almıştır.

157

Örnek : Amortisman ayrılması

- İşletme daha önce satın aldığı binaya 31.12.2014 tarihinde normal amortisman yöntemine göre amortisman ayırmıştır. Binanın faydalı ömrü 50 yıldır.

158

Örnek : Binanın satışı

- İşletme 06.11.2015 tarihinde aktifinde kayıtlı binayı;
 - 700.000TL'ye kredili olarak satmıştır. (%18 KDV hariç)
 - 400.000TL'ye kredili olarak satmıştır. (%18 KDV hariç)

159

253 TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR

- Üretimde kullanılan her türlü makine, tesis ve cihazlar ile bunların eklentileri ve bu amaçla kullanılan taşıma gereçlerinin (Konveyör, Forklift vb) izlendiği hesaptır. Bu hesap kullanım amaçlarına ve makine çeşitlerine göre bölümlenebilir.

160

Örnek : Makine alışı

- İşletme 01.02.2014 tarihinde %18 KDV hariç 200.000 TL'ye bir makineyi peşin satın almıştır.

161

Örnek : Makineye amortisman ayrılması

- İşletme daha önce aldığı makineye 31.12.2014 tarihinde azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman ayırmıştır. Makinenin faydalı ömrü 5 yıldır.

162

Örnek : Makinenin satışı

- İşletme 06.02.2015 tarihinde aktifinde kayıtlı makineyi %18 KDV hariç 300.000TL'ye nakit olarak satmıştır.
- Makineyi yenilemek amacıyla satarsa nasıl olacaktı?

163

254-TAŞITLAR

- İşletme faaliyetlerinde kullanılan tüm taşıtların izlendiği hesaptır.
- Binek taşıtlarda;
 - KDV tutarı maliyete dahil edilebilmektedir.
 - Kıst amortisman esasına göre amortisman ayrılmaktadır.

164

Kıst amortisman

Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları binek otomobilleri hariç olmak üzere, işletmelere ait binek otomobillerinin aktife girdiği hesap dönemi için ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır. Amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa süresinin son yılında tamamen yok edilir.

165

Örnek :

- İşletme 01.06.2014 tarihinde 100.000 TL'ye %18 KDV hariç kredili olarak kamyonet satın almıştır. 31.12.2014 tarihinde normal amortisman yöntemine göre amortisman ayrılmıştır. (Faydalı ömür 4 yıl). 06.10.2015 tarihinde %18 KDV hariç 100.000 TL'ye nakit olarak satmıştır.

166

255 DEMİRBAŞLAR

- İşletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan her türlü büro makine ve cihazları ile döşeme, masa, koltuk, dolap, mobilya gibi maddi varlıkların izlendiği hesaptır.
- Örnek: İşletme %18 KDV hariç 50.000 TL'lik koltuk takımını peşin olarak satın almıştır.

167

257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-)

- Maddi duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde hesabın yok edilebilmesini sağlamak amacıyla kullanılan hesaptır.
- Başlıca amortisman hesaplama yöntemleri:
 - Normal amortisman yöntemi: Amortisman oranı varlığın faydalı ömrü dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Eşit tutarlı amortisman yöntemi olarak da bilinmektedir. Bu yöntemden azalan bakiyeler yöntemine geçilememektedir. Hurda değer dikkate alınır.
 - Azalan bakiyeler yöntemi: Amortisman oranı normal amortisman oranının 2 katı olarak dikkate alınmaktadır. Fakat üst sınır %50'dir. Ayrıca ayrılan amortisman tutarı bir sonraki yıldaki amortismana esas tutardan düşülerek amortisman ayrılmaktadır. Bu yöntemden normal amortisman yöntemine geçilebilmektedir. Hurda değer dikkate alınır.

168

258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR

- İşletmede, yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak olan, her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerle ilgili harcamaların izlendiği hesaptır.

169

259 VERİLEN AVANSLAR

- Yurt içinden veya yurt dışından satın alınmak üzere sipariş edilen maddi duran varlıklarla ilgili olarak yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

170

26. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubudur.

260 HAKLAR

261 ŞEREFİYE

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ

263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

264 ÖZEL MALİYETLER

267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)

269 Verilen Avanslar şeklinde bölümlenir.

171

260 HAKLAR

- İmtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaları kapsar.
- Edinilen haklar, maliyet bedelleri ile bu hesaba borç kaydedilir. Yararlanma süreleri içerisinde, yararlanma sürelerinin belli olmaması durumunda, 5 yıllık sürede eşit taksitlerle amortisman ayrılarak itfa olunur.

172

261 ŞEREFİYE

- Bu hesap, bir işletme devralınırken katlanılan maliyet ile söz konusu işletmenin rayiç bedelle hesaplanan net varlıklarının (öz varlık) değeri arasındaki olumlu farkların izlenmesinde kullanılır.
- Şerefiye hesaplanırken rayiç bedelin tespit edilmemesi halinde, net defter değeri esas alınır.
- Ödenen şerefiye bedellerinin tamamı bu hesabın borcuna kaydedilir. Yok edilmeleri amortisman yoluyla 5 yıl içinde eşit taksitlerle yapılır.

173

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ

- İşletmenin kurulması, yeni bir şubenin açılması, işlerin sürekli olarak genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir değer elde edilmeyen giderlerin aktifleştirilmeleri durumunda izlendiği hesaptır.
- Maliyet değerleri ile bu hesaba borç kaydedilir. Yok edilmeleri amortisman yolu ile olur. Genelde beş yılda eşit taksitlerle itfa olunarak yok edilir.

174

263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

- İşletmede yeni ürün ve teknolojiler oluşturulması mevcutların geliştirilmesi ve benzeri amaçlarla yapılan her türlü harcamalardan, aktifleştirilen kısmının izlendiği hesaptır.
- Maliyet değerleri ile bu hesaba borç kaydedilir. 5 yıl içinde eşit taksitlerle itfa edilerek yok edilir.

175

264 ÖZEL MALİYETLER

- Kiralanan gayrimenkullerin geliştirilmesi veya ekonomik değerinin sürekli olarak artırılması amacıyla yapılan giderler ile (normal bakım, onarım ve temizleme giderleri hariç) bu gayrimenkulün kullanılması için yapılıp kira süresinin sonunda mal sahibine bırakılacak olan, varlıkların bedellerini kapsar.
- Yapılan harcamalar hesaba borç kaydedilir. Bu harcamalar kira süresi içerisinde, kira süresinin beş yıldan fazla olması durumunda da beş yılda eşit tutarlarla, amorti edilir.

176

Örnek:

- İşletme kiraladığı mağaza için nakit 100.000 TL ödeyerek laminant parke döşeme yaptırmıştır.

177

267. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Yukarıda sayılanların dışında kalan diğer maddi olmayan duran varlık kalemlerinin izlendiği hesaptır.

268. Birikmiş Amortismanlar (-)

Maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilebilmesini sağlamak amacıyla kullanılan hesaptır.

269. Verilen Avanslar

Maddi olmayan duran varlıklarla ilgili olarak gerek yurt içi, gerekse yurt dışındaki kişi ve kuruluşlara yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

178

27. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR

Belirli bir maddi varlıkla çok yakından ilgili bulunan veya tamamen tüketime tabi varlıklar için yapılan, üretim çalışmalarının zaman ve yoğunluğu ile sınırlı bir ömre sahip olan giderleri içerir.

271 ARAMA GİDERLERİ

272 HAZIRLIK VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

277 DİĞER ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR

278 BİRİKMİŞ TÜKENME PAYLARI (-)

279 VERİLEN AVANSLAR

şeklinde bölümlenir.

179

271. Arama Giderleri

Arama amacı ile yapılan ve bununla ilgili giderlerin izlendiği hesaptır. Maden yatağının işletmeye elverişli olup olmadığının belirlenmesi ve giriş noktalarının saptanması için, işletmeye geçmeden önce yapılan arama giderleri ile petrol araştırması ile ilgili olarak arazinin yerden ve havadan (topografik, jeolojik, jeofizik, jeosismik vb.) incelenmesine ve gerekli işlem, deneyim ve jeolojik bilgi almak amacı ile yapılan sondaj giderleri gibi yapılan harcamalar bu hesapta izlenir. Arama faaliyetlerinin sonucunda üretilebilir cevher rezervi saptanamıyorsa yapılan giderler zarar kaydedilir.

272. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri

Açık işletmelerde, maden üstündeki örtüyü kaldırmak veya yeraltındaki maden yataklarına girmek, bu yataklarla yerüstü arasında genel kütlelin tüketilmesine kadar sürekli bir bağlantı kurmak ve maden yataklarını üretime elverişli parçalara bölmek, gerek insanların gerekse araçların gidip gelme ve havalandırılmalarını ve cevherin taşınmasını sağlamak amacıyla açılacak olan düşey, yatay ve eğimli yol, mecra ve benzeri faaliyetlerin gerektirdiği giderlerle; petrol işlemlerinden kuyu açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu işlemlere hazırlık için yapılan işçilik, yakıt, tamir ve bakım, kalye, ikmal, malzeme vb. giderlerin izlendiği hesaptır.

180

277. Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmayan özel tükenmeye tabi diğer varlık değerlerinin izlendiği hesaptır. Belirli maddi varlıkla ilgisi kesinlikle saptanan harcamalar bu hesaplara borç, özelliğini yitirmiş olan varlıklar ise kayıtlardan çıkarılmak üzere bu hesaplara alacak kaydedilir

278. Birikmiş Tükenme Payları (-)

Özel tükenmeye tabi varlıklar grubuna giren kalemler özelliklerine göre "Tükenme payı" ayrılmak suretiyle itfa edilir.

Özel tükenmeye tabi varlıklar tükenme payı, maliyet ve gider hesapları karşılığında bu hesaba alacak, kayıtlardan çıkarıldığı takdirde borç kaydedilir.

279. Verilen Avanslar

Özel tükenmeye tabi varlıklar için yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

Avans ödemesi yapıldığında hesaba borç, kesinleşen ödemelerde, önceki avans ödemesi mahsup edilmek üzere hesaba alacak kaydedilir.

181

28. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI

İçinde bulunulan dönemde ortaya çıkan, ancak gelecek yıllara ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da kesin borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirler bu grup hesaplarda izlenir. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HESABI
281 GELİR TAHAKKUKLARI HESABI şeklinde bölümlenir.

182

280. Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı

Peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken gelecek yıllara ait giderler bu hesapta izlenir. Bu hesabın işleyişi 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabında olduğu gibidir. Vadesi bir yılın altına düşen gelecek yıllara ait giderler bu hesaba alacak, 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına borç kaydedilir. Bu hesabın borç kalanı ertesi hesap dönemine devreder.

281. Gelir Tahakkukları Hesabı

Üçüncü kişilerden tahsili yada bunlar hesabına kesin borç kaydı bir yıl veya daha sonraki yıllarda yapılacak gelirlerin içinde bulunulan döneme ait olan kısımları bu hesapta izlenir. Bu hesabın işleyişi 181 Gelir Tahakkukları Hesabında olduğu gibidir. Vadesi bir yılın altına düşen gelir tahakkukları bu hesaba alacak 181 Gelir Tahakkukları Hesabına borç kaydedilir. Bu hesabın borç kalanı ertesi hesap dönemine devreder.

183

29. DİĞER DURAN VARLIKLAR

Bundan önceki bölümlerde sayılan duran varlık kalemlerine girmeyen özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer duran varlık kalemleri bu grupta yer alır.

291 GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KDV
292 DİĞER KDV
293 GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR
295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR
298 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞI. (-)
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR (-) şeklinde bölümlenir.

184

291. Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV

Satın alınan veya imal edilen, amortismanına tabi iktisadi kıymetlerle ilgili, bir yıldan daha uzun sürede indirilebilecek nitelikteki KDV'nin kayıt ve izlendiği hesaptır.

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerle ilgili bir yıldan daha uzun sürede indirilebilecek nitelikteki KDV bu hesaba borç, indirilebilme dönemlerine isabet eden tutarlar ise bilanço dönemi sonunda bu hesaba alacak verilirken, 191. İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı'na aktarılır.

292. Diğer KDV

Ertelenen, iadesi gereken, tahsil edilen ve çeşitli şekillerde ortaya çıkan diğer KDV'nin bir yılı aşan tutarlarının kaydedildiği hesaptır.

Yukarıda belirtilen nitelikteki KDV'nin ortaya çıkması halinde bu hesaba borç, ilgili hesaba alacak kaydedilir.

185

293. Gelecek Yıllar İhtiyaç Stokları

Tedbirli satın alma ve imal etme politikası gereği ve stok dönüş hızı düşüklüğü nedeniyle işletmede bulunan ve işletmenin bir yıllık dönem içinde kullanabileceğinden daha fazla olan stok kalemlerinin izlendiği hesaptır.

Gelecek yıllar ihtiyacı stoklar bu hesaba gruplar olarak borç ve kullanım dönemi bir yılın altına düştüğünde ilgili stok hesaplarına devredilerek bu hesaba alacak kaydedilir.

294. Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar

Çeşitli nedenlerle işletmede kullanılmaya ve satış olanaklarını yitiren stoklar ve duran varlıkların izlendiği hesaptır.

Tanımdaki niteliğe dönüşen varlıklar ilgili buldukları varlık hesaplarından çıkarılarak bu hesaba alınır; elden çıkarıldıklarında ise hesap kapatılır.

186

297. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar

Bu hesap grubu içerisinde sayılanların dışında kalan diğer çeşitli duran varlıkların izlendiği hesaptır.

298. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

Bu hesap yangın, deprem, su basması gibi doğal afetler ve bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak, teknolojik gelişmeler ve moda değişiklikleri nedeniyle, stokların fiziki ve ekonomik değerlerinde önemli azalışların ortaya çıkması veya bunun dışında diğer nedenlerle gelecek yıllar ihtiyaç stokların piyasa fiyatlarında düşmelerin meydana gelmesi veya elden çıkarılacak stoklar dolayısıyla, kayıpları karşılamak üzere ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır. Dönen varlıklar grubundaki "158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı"nda açıklanmıştır.

299. Birikmiş Amortismanlar (-)

Bu gruptaki amortismanına tabi varlıklar için ayrılan amortismanların izlendiği hesaptır.

187

3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Bu hesap grubu bilanço tarihi itibarıyla işletmenin en çok bir yıl veya normal faaliyet dönemi sonuna kadar ödeyeceği veya ödenmesi öngörülen yabancı kaynakları kapsamaktadır.

- 30 Mali Borçlar,
- 32 Ticari Borçlar
- 33 Diğer Borçlar
- 34 Alınan Avanslar
- 35 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hak Edişleri
- 36 Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler
- 37 Borç ve Gider Karşılıkları
- 38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları
- 39 Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar olarak bölümlenir.

188

30. MALİ BORÇLAR

Kredi kurumlarına olan kısa vadeli borçlar ile kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları ile sağlanan krediler ve vadesine bir yıldan daha az bir süre kalan uzun vadeli mali borçların ana para taksit ve faizlerini kapsar.

300 BANKA KREDİLERİ

303 UZUN VADELİ KREDİLERİN ANAPARA TAKSİTLERİ VE FAİZLERİ

304 TAHVİL ANAPARA BORÇ, TAKSİT VE FAİZLER

305 ÇIKARILMIŞ BONOLAR VE SENETLER

306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER

308 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKI (-)

309 DİĞER MALİ BORÇLAR şeklinde bölümlenir.

189

300 BANKA KREDİLERİ

- Alınan Kısa vadeli krediler bu hesaba alacak, kredilerin ödenmeleri halinde borç kaydedilir.
- Bankalarla yapılan anlaşmalar gereğince işletme lehine kullanılan tüm kısa vadeli kredi tutarları bu hesaba alacak kaydedilir.
- Banka lehine tahakkuk ettirilen faiz komisyon, gider vergisi ve diğer giderler 780 FİNANSMAN GİDERLERİ hesaplarına borç kaydedilir.

190

Örnek:

- İşletme A bankasından 01.06.2014 tarihinde 1 yıl vadeli yıllık %12 faiz oranlı 100.000 TL'lik kredi kullanmıştır. Vade sonunda kredi ve faizi hesaptan ödenerek kredi kapatılmıştır.
- 01.06.2014, 31.12.2014 ve 01.06.2015 tarihindeki kayıtları yapınız.

191

301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar

- Bu hesap, kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçlarının izlendiği hesaptır.

302-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)

- Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

303 Uzun Vadeli Kredilerin Ana Para Taksit ve Faizleri

- Vadelerine bir yıldan fazla süre bulunmakla birlikte uzun vadeli kredilerin, bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek anapara taksitleri ile vadesi bir yılın altına düşenleri ve bunların tahakkuk ettiği halde henüz ödenmeyen faizlerini kapsar.

192

304 Tahvil Ana para Borç ve Taksitleri

- Bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek tahvil anapara borç taksitleri ile tahvillerin tahakkuk edip de henüz ödenmeyen faizlerinin izlendiği hesaptır.

305 Çıkarılmış Bono ve Senetler

- Tedavüldeki finansman bonoları ve banka bonoları gibi kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları karşılığında sağlanan fonlar, bu hesapta izlenir.

193

306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler

- Çıkarılmış bonolar ve senetler kapsamına alınamayan diğer menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır. Kar Zarar Ortaklık Belgesi, Çıkarılmış Diğer Çeşitli Menkul Kıymetler bu hesapta izlenebilir.

308 Menkul Kıymet İhraç Farkı (-)

- Nominal değerinin altında ihraç edilen tahvil, senet vs. diğer menkul kıymetlerin nominal değeri ile satış fiyatı arasındaki farkın gelecek döneme ait olan kısmı bu hesapta izlenir.

194

Örnek:

- İşletme 01.03.2014 tarihinde 6 ay vadeli olarak çıkardığı 200.000 TL'lik bonoyu %20 iskontolu olarak ihraç etmiştir. (Gelir vergisi oranı: %15)
- 01.03.2014, vade sonu kaydını yapınız.

195

32. TİCARİ BORÇLAR

İşletmenin ticari ilişkileri nedeniyle ortaya çıkan, senetli ve senetsiz borçların kaydedildiği hesapları kapsar.

320. SATICILAR

321. BORÇ SENETLERİ

322. BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

326. ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

329. DİĞER TİCARİ BORÇLAR şeklinde bölümlenir.

196

320. SATICILAR

- İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan, senetsiz borçların izlendiği hesaptır.
- ÖRNEK: İşletme 50.000 TL'lik malı kredili olarak satın almıştır. İşletme borcunu çek ciro ederek ödemiştir.

197

321. BORÇ SENETLERİ

- İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan senede bağlanmış ticari borçlarının izlendiği hesaptır. Borç senedi verildiğinde hesabın alacağına senet ödendiğinde borçlanarak kapatılır.
- ÖRNEK: İşletme 10.000 TL'lik mal almış, KDV tutarı için senet vermiş kalamı kredilidir.

198

322. BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

- Bilanço gününde, senetli borçların tasarruf değeri ile değerlemesini sağlamak üzere borç senetleri için ayrılan reeskont tutarlarının izlenmesinde kullanılır.
- Hesaplanan reeskont tutarları bu hesaba borç, 647 Reeskont Faiz Gelirleri hesabına alacak yazılır. Ertesi yıl reeskont 657 Reeskont Faiz Giderleri hesabı kullanılarak kapatılır.

199

326 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

- Üçüncü kişilerin belli bir iş yapmalarını, aldıkları bir değeri geri vermelerini sağlamak amacıyla ve belli sözleşmeler nedeniyle gerçekleşecek bir alacağın karşılığı olarak alınan depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlendiği hesaptır.

200

329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR

- Yukarıdaki hesap kalemlerinin hiç birisinin kapsamına alınmayan ticari borçların izlendiği hesaptır.
- ÖRNEK: İşletme kredili şekilde 100.000 TL'lik taşıt almıştır. (%18 KDV hariç)

201

33. DİĞER BORÇLAR

Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde ödenmesi düşünülen borçların kaydedildiği hesapları kapsar.

- 331 ORTAKLARA BORÇLAR
- 332 İŞTİRAKLERE BORÇLAR
- 333 BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR
- 335 PERSONELE BORÇLAR
- 336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
- 337 DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-) şeklinde bölümlenir.

202

331. Ortaklara Borçlar

- İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla ortaklara borçlu bulunduğu tutarların izlendiği hesaptır.
- Borcun doğması halinde hesaba alacak, ödenmesi halinde ise borç kaydedilir.

332. İştiraklere Borçlar

- İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla iştiraklerine olan borçlarının izlendiği hesaptır.
- Bu hesaba; borcun doğması halinde alacak, ödenmesi halinde ise borç kaydedilir.

203

333. Bağlı Ortaklıklara Borçlar

- İşletmenin; sermaye taahhüdünden borçları hariç olmak üzere faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla bağlı ortaklıklara olan borçlarının izlendiği hesaptır.
- Bu hesaba, borcun doğması halinde alacak, ödenmesi halinde ise borç kaydedilir.

335. Personele Borçlar

- İşletmenin personeline olan çeşitli borçlar bu hesapta izlenir.
- Tahakkuk eden personele borçlar bu hesabın alacağına, ödenmesi halinde borcuna kaydedilir.

204

336 Diğer Çeşitli Borçlar

- Yukarıdaki borç hesaplarının herhangi birine, niteliği nedeniyle alınmayan işletme borçlarının izlendiği hesaptır.

337. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)

- Bilanço gününde, diğer borçlar gurubundaki senetli borçların değerlemesini sağlamak amacı ile borç senetleri için ayrılan reeskont tutarlarının izlendiği hesaptır.

205

34. ALINAN AVANSLAR

Gerek satış sözleşmeleri dolayısıyla gerekse diğer nedenlerle, işletme tarafından üçüncü kişilerden alınan avansların izlendiği hesaptır.

340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI

349 ALINAN DİĞER AVANSLAR şeklinde bölümlenir.

206

340. ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI

- İşletmenin satış amacıyla gelecekte yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarların izlendiği hesaptır.
- Alıcılardan alınan avanslar bu hesabın alacağına, malın teslim edilmesi, hizmetin görülmesi halinde borcuna yazılır.

207

349 ALINAN DİĞER AVANSLAR

- Özel bölümünde tanımlanan avanslar dışında, işletmenin aldığı her türlü kısa vadeli avansların izlendiği hesaptır.

208

35. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri

Bu grup, yıllara yaygın taahhüt işleri yapan işletmelerin üstlendikleri işlerden, gerçekleştirdikleri kısım karşılığında aldıkları hakedişlerin izlendiği hesapları kapsar.

350 YILLARAYAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞ BEDELLERİ

358 YILLARAYAYGIN İNŞAAT ENFLASYON DÜZELTME HESABI

şeklinde bölümlenir.

209

36. Ödenecek Vergi Ve Diğer Yükümlülükler

- İşletmenin sorumlu veya mükellef sıfatıyla , ödeyeceği vergi, resim harç kesinti, sigorta primi, sendika aidatları, icra taksitleri ve benzeri borçları izlediği hesaplar yer alır.

360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR

361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ

368 VADESİ GEÇMİŞ, ERTE. VEYA TAKSİ. VERGİ VE DİĞ. YÜKÜM.

369 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER şeklinde bölümlenir.

210

360. Ödenecek Vergi ve Fonlar

İşletmenin ekonomik faaliyetlerde bulunmasının sonucu ilgili mali mevzuat uyarınca mükellef veya sorumlu sıfatıyla işletmenin kendisine, personeline ve üçüncü kişiler dolayısıyla, kamu kurumlarına ve diğer ilgili gerekçe tüzel kişilere ödemekle yükümlü bulunduğu resim harç fon ve kesintileri kapsar.

361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri

S.S.K. ya ödenmesi gereken tutar önce bu hesabın alacağına tahakkuk eder ödendiği zaman hesap borçlanarak kapatılır.

368. Vadesi Geçmiş Ertelemiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler

Kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve yükümlülükler ile erteleme ve taksitlendirme süresi bilanço tarihinde bir yıldan az olan vergi ve yükümlülükleri kapsar.

369. Ödenecek Diğer Yükümlülükler

Tahakkuk ettirilmesini gerektiren olaylar ve işlemler ortaya çıktıkça bu hesap alacak olarak kaydedilir, ödemeler yapıldıkça borç olarak kaydedilir.

211

37. Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinmekle beraber ne zaman tahakkuk edeceği bilinmeyen kısa vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesap grubudur.

370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI

371 DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ (-)

372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI

373 MALİYET GİDERLERİ KARŞILIĞI

379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI şeklinde bölümlenir

212

370 DÖNEM KARI VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI

- Dönem kârı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi, diğer vergi ve kesintiler, fonlar ve benzeri diğer yükümlülükler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır.
- Dönem kârı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi ve yasal yükümlülükler, dönem kârı hesabının borcu karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir. Vergi tahakkukunun kesinleşmesi durumunda borç kaydı suretiyle hesap kapatılır ve ilgili tutar "371. Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri" ile mahsup edilerek kalan tutar «360. Ödenecek Vergi ve Fonlar" hesabına aktarılır.

213

371. DÖNEM KÂRININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ (-)

- Mevzuat gereğince peşin ödenen gelir ve kurumlar vergisi ile diğer yükümlülüklerin izlendiği hesaptır.
- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıklarından indirilmek üzere, "193. Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar Hesabı"ndan yapılan aktarmalar bu hesabın borcuna, 193 nolu hesabın alacağına kaydedilir. Tahakkuk eden tutarlar ve gelir vergisinden mahsup edilen tutarlar ise bu hesaba alacak kaydedilir.

214

Örnek

- İşletmenin 2014 yılı hesaplarının durumu aşağıdaki gibidir:

193 PÖVF	690 DÖNEM KARİ/ZARARI
10.000	100.000

Kurumlar vergisi oranı %20 olduğuna göre vergi tahakkuk kayıtlarını yapınız.

215

372. Kıdem Tazminatı Karşılıkları

- Bu hesapta, belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve bir yıl içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıkları izlenir.
- "472. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı"ndan yukarıda yapılan tanım çerçevesinde yapılan aktarmalar bu hesaba alacak, ödenmesi halinde ise borç kaydedilir.

216

Örnek

- İşletme yönetim departmanında çalışan personel için 2014 yılında 50.000 TL kıdem tazminatı hesaplamıştır. Ayrıca 2014 yılında emekli olacak personele ödenecek kıdem tazminatı tutarı ise 100.000 TL'dir. (Damga vergisi %₀₀ 6)

217

373 Maliyet Giderleri Karşılığı

- Aylık maliyetlerin saptanmasında, gelecek aylarda veya yıl sonunda kesin tahakkuku yapılacak giderlerle aylık maliyetlere pay verilmesinde, amortismanlar, tamir-bakım, ikramiyeler, finansman giderleri ... ve benzeri giderlere ilişkin tahmini gider karşılıklarının izlendiği hesaptır. Bu hesap, bilanço dönemi sonunda kapatılır.
- Aylık maliyetlere yüklenen tahmini gider karşılıkları bu hesaba alacak bu giderlerin kesin tutarları belli olduğunda ise bu hesaba borç kaydedilir.

218

379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

- Kısa vadeli diğer borç ve gider karşılıklarının izlendiği hesaptır.
- Bu grubun yukarıda belirtilen hesapları içinde yer almayan ve önemlilik kavramına göre de ayrı ayrı hesaplarda izlenmesi mümkün olmayan borç ve gider karşılıkları bu hesaba alacak, ödenmeleri halinde de borç kaydedilir.

219

38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bu grup, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak gelecek aylara ait gelirler ile faaliyet dönemine ait olup ödenmesi gelecek aylarda yapılacak olan (tahakkuk eden) giderlerden oluşur. Bu grupta dönemsel kavramı gereği çalışan hesaplar yer almaktadır.

380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER

381 GİDER TAHAKKUKLARI şeklinde bölümlenir.

220

380 Gelecek Aylara Ait Gelirler

- Gelecek bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirlerin bir yıldan kısa süreye ait kısımlarının izlendiği hesaptır.
- Peşin tahsil olunan gelirler bu hesabın alacağına kaydedilir. Ait olduğu dönemde ilgili gelir hesaplarına devredilir.

221

381 GİDER TAHAKKUKLARI

- Gelecek aylarda ödemesi yapılacak ve kesinlikle belgeye dayalı gider tahakkuklarının izlendiği hesaptır.
- Yapılan tahakkuklar ilgili gider ve zarar hesaplarına borç, bu hesaba alacak, yapılan ödemeler borç kaydedilir.

222

39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar bu grupta yer alır.

391 HESAPLANAN KDV

392 DİĞER KDV

393 MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI

397 SAYIM VETESSELLÜM FAZLALARI

399 DİĞER ÇEŞİTLİ YABANCI KAYNAKLAR şeklinde bölümlenir.

223

4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Bu hesap grubu bilanço tarihi itibarıyla işletmenin bir yıldan daha uzun sürede ödeyeceği veya ödenmesi öngörülen yabancı kaynakları kapsamaktadır.

40 Mali Borçlar,

42 Ticari Borçlar

43 Diğer Borçlar

44 Alman Avanslar

47 Borç ve Gider Karşılıkları

48 Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

49 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar olarak bölümlenir.

224

40. Mali Borçlar

Bilanço tarihi itibarıyla vadesine bir yıldan fazla süre kalmış bulunan, banka ve diğer finans kuruluşlarından alınan krediler ile işletme borçlanma amacıyla ihraç edilmiş, menkul değerler bu hesap grubunda yer alır.

400 BANKA KREDİLERİ

401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

402 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ(-)

405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER

407 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER

408 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKI (-)

409 DİĞER MALİ BORÇLAR şeklinde bölümlenir.

225

400 BANKA KREDİLERİ

- Banka ve diğer finans kuruluşlarından alınan uzun vadeli kredilerin yer aldığı hesaptır.
- Alınan uzun vadeli krediler bu hesaba alacak, ödemeleri halinde borç kaydedilir.
- Bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek ana para taksitleri ile vadesi bir yıla düşen tutarlar "303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabı"nın alacağına aktarılmak suretiyle bu hesaba borç kaydedilir.

226

405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER

- İşletme tarafından çıkarılmış bulunan tahvillerden vadesi bir yılı aşanlar bu hesapta izlenir. İşletme hisse senedi ile değiştirilebilir ve erken paraya çevrilebilir tahviller çıkarılmış olması durumunda bunların tutar ve nitelikleri dipnotlarda ayrıca belirtilir.
- Çıkarılmış tahviller nominal bedelleri ile bu hesaba alacak kaydedilir. Bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek tahvil, anapara borç ve taksitleri bilanço dönemlerinde "304. Tahvil Anapara, Borç, Taksit ve Faizleri Hesabına" aktarılmak suretiyle bu hesaba borç kaydedilir.

227

42. Ticari Borçlar

Bilanço tarihinden itibaren vadelerine bir yıldan fazla süre bulunan ticari borçlar bu hesap grubunda yer alır. Bağlı ortaklıklara ve iştiraklere olan ticari borçların tutarları bilanço dipnotlarında belirtilir.

420 SATICILAR

421 BORÇ SENETLERİ

422 BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

426 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

429 DİĞER TİCARİ BORÇLAR şeklinde bölümlenir.

228

43. Diğer Borçlar

Bu hesap grubu, herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş vadeleri bir yıldan fazla süreli bulunan borçların kaydedildiği hesapları kapsar.

- 431 ORTAKLARA BORÇLAR
- 432 İŞTİRAKLERE BORÇLAR
- 433 BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR
- 436 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
- 437 DİĞER BORÇLAR SENETLERİ REESKONTU. (-)
- 438 KAMUYA OLAN ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ BORÇLAR şeklinde bölümlenir.

229

44. Alınan Avanslar

Satış sözleşmeleri ve diğer nedenlerle alınan ve vadeleri bir yılı aşan avanslar bu bölüm kapsamına girer.

- 440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI
- 449 ALINAN DİĞER AVANSLAR şeklinde bölümlenir.

230

47. Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinmekle birlikte ne zaman tahakkuk edeceği bilinmeyen uzun vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesap grubudur.

Bu grupta yer alan karşılık hesapları aktif düzenleyici nitelikte değildir.

- 472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
- 479 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI şeklinde bölümlenir.

231

48. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bilançonun çıkarıldığı dönemi izleyen yıldan daha sonraki bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirler ile faaliyet dönemine ait olup da gelecek bilanço dönemlerinde ödenecek giderlerden oluşur.

- 480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER
- 481 GİDER TAHAKKUKLARI şeklinde bölümlenir.

232

49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar bu grupta yer alır.

492 GELECEK YILLARA ERTELENEN VEYA TERKİN EDİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ

493 TEŞİSE KATILMA PAYLARI

499 DİĞER ÇEŞİTLİ UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

şeklinde bölümlenir.

233

5. ÖZKAYNAKLAR

- İşletme sahip veya ortaklarının bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye ile, Sermaye Yedekleri, Geçmiş Yıllar Kararları ve Geçmiş Yıllar Zararları ve Dönemin Net karı veya Zararını kapsar. Bu temel gruba giren hesaplar, işletmenin net aktifinin bilanço tarihi itibarıyla ne kadarının ortaklar tarafından karşılandığını gösterir.

50 ÖDENMİŞ SERMAYE

52 SERMAYE YEDEKLERİ

54 KARYEDEKLERİ

57 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI

58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI

59 DÖNEM NET KARI/ZARARI

234

50. Ödenmiş Sermaye

Bu hesap gurubunda, şirketin ortaklarının taahhüt ettiği sermaye ile bu sermayeden henüz ödenmemiş sermaye paylarını (apellerini) gösteren iki hesap yer almaktadır.

500 SERMAYE

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)

502 SERMAYE DÜZELTMEŞİ OLUMLU FARKLARI

503 SERMAYE DÜZELTMEŞİ OLUMSUZ FARK. (-)

şeklinde bölümlenir.

235

500 SERMAYE

- İşletmeye tahsis edilen veya işletmelerin ana sözleşmelerinde yer alan ve Ticaret Siciline tescil edilmiş bulunan sermaye tutarı bu hesapta yer alır. Kayıtlı sermaye sistemine alınan ortaklıklarda çıkarılmış sermaye gösterilir. Kayıtlı sermaye tavanı ayrıca dipnotlarda belirtilir.
- Taahhüt edilen sermaye tutarı bu hesaba alacak, ödenmemiş sermaye hesabına borç kaydedilir.

236

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)

- İşletmeye tahsis edilen veya ortaklarca yüklenilen sermayenin henüz ödenmemiş kısmıdır.
- Taahhüt edilen sermaye tutarı "500. Sermaye Hesabı" alacağı ile bu hesaba borç, ödenen tutarlar alacak kaydedilir

237

52. Sermaye Yedekleri

Hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları ve yeniden değerlendirme değer artışları gibi sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarların izlendiği hesap gurubudur.

520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ

521 HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI

522 MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI

523 İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI

524 MALİYET ARTIŞLARI FONU

529 DİĞER SERMAYEYEDERLERİ

şeklinde bölümlenir.

238

520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ

Yeni çıkarılan hisse senetlerinin primli satışından kaynaklanan tutarlar bu hesapta izlenir.

239

521 HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI

- İptal edilen hisse senetlerinin bedellerine mahsuben yapılan ödemelerin, bunların yerine çıkarılan hisse senetlerinden elde edilen hasılat noktasını kapatıldıktan sonra artan kısmın izlendiği hesaptır. Elde edilen hisse senedi iptal karları bu hesaba alacak kaydedilir.
- Bu tutarların sermayeye ilavesi veya başka amaçlarla kullanılması durumunda ilgili hesaplara borç kaydedilir.

240

522 MDV Yeniden Değerleme Artışları

İşletmenin aktifine kayıtlı maddi duran varlık kalemlerinin yeniden değerlendirilmesinden oluşan değer artışlarının izlendiği hesaptır.

523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları

İşletmenin iştirakleri ile bağlı ortakları bünyesinde yapılan yeniden değerlendirilme dolayısıyla oluşan değer artışının sermayeye eklenmesi sonucunda, bu sermayeden işletmeye isabet eden kısmı gösterir.

529 Diğer Sermaye Yedekleri

Bu hesap grubu içinde sayılanların dışında kalan diğer sermaye yedeklerinin izlendiği hesaptır. Özellikle Kar/Zarar Ortaklığı Belgesi gibi menkul kıymetlerin nominal değerleri üzerindeki satış farkları bu hesaba aktarılmaktadır.

241

54. Kar Yedekleri

Kanun, ana sözleşme hükümleri ya da ortaklıkların yetkili organları tarafından alınan kararlar uyarınca, dağıtılmamış ya da işletmede alıkonulmuş karlar bu hesap grubunda gösterilir.

540 YASAL YEDEKLER

541 STATÜ YEDEKLERİ

542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER

548 DİĞER KARYEDEKLERİ

549 ÖZEL FONLAR

şeklinde bölümlenir

242

540 YASAL YEDEKLER

- Kanun hükümleri uyarınca ayrılmış bulunan yedekler bu hesap kaleminde gösterilir.
- Yasal yedekleri, Anonim, Limitet ve Kooperatif Şirketler ayırmak zorundadır.
- Şahsi işletmeler ile Kolektif, Adi Komandit ve Hisseli Komandit şirketlerinin yedek ayırma zorunlulukları yoktur.
- Yasal yedek akçe ayırabilmek için kurum olma zorunluluğu vardır. İşletmelerin yedek akçe ayırmaları için aynı yılda ticari bilanço karının olması gerekir.

243

541 STATÜ YEDEKLERİ

- Ana sözleşme çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesap kalemi içinde yer alır.

244

542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER

- Sermaye şirketlerinde genel kurul tarafından ayrılmasına karar verilen olağanüstü yedek akçeler ile dağıtım dışı kalan karlar bu hesapta yer alır.

245

548. Diğer Kar Yedekleri

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan kardan ayrılan diğer yedekler bu hesapta izlenir.

549. Özel Fonlar

İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer maksatlarla ayrılan fonlar bu hesapta izlenir.

246

57. Geçmiş Yıllar Karları

Geçmiş faaliyet dönemlerinde ortaya çıkan ve işletme sahibine veya ortaklarına dağıtılmamış bulunan kârlardan ilgili yedek hesaplarına alınmayan tutarların izlendiği hesaptır.

247

58. Geçmiş Yıllar Zararları

Geçmiş faaliyet dönemlerinde ortaya çıkan dönem net zararlarının izlendiği hesaptır.

248

59. Dönem Net Karı (Zararı)

Bu grup işletmenin nihai faaliyet sonucunu gösteren hesapları kapsar.

590 DÖNEM NET KARI

591 DÖNEM NET ZARARI (-)

şeklinde bölümlenir.

249

6. GELİR TABLOSU

- İşletmenin faaliyet dönemine ilişkin gelirleri ile bunların gerçekleştirilmesi için katılan giderleri gösteren mali tabloya GELİR TABLOSU denilmektedir.

60 Brüt Satışları

61 Satış İndirimleri

62 Satışların Maliyeti

63 Faaliyet Giderleri

64 Diğer Faaliyetlerden Gelir Ve Kârlar

65 Diğer Faaliyetlerden Gider Ve Zararlar

66 Finansman Giderleri

67 Olağandışı Gelir Ve Kârlar

68 Olağandışı Gider Ve Zararlar

69 Dönem Net Kar/Zararı bölümlerinden oluşur.

250

60. Brüt Satışlar

İşletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal yada hizmetler karşılığında alınan yada tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetlerle ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları, vergi iadeleri brüt satışlar içinde gösterilir. Brüt Satışlara Katma Değer Vergisi dahil edilmez.

600 YURTİÇİ SATIŞLAR

601 YURTDIŞI SATIŞLAR

602 DİĞER GELİRLER şeklinde bölümlenir.

251

600. Yurt İçi Satışlar

- Yurt içindeki gerçek ve tüzel kişilere satılan mal ve hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen toplam değerlerin izlendiği hesaptır. Gereksinime göre bölümlenebilir.
- Satış gerçekleştiğinde hasılat tutarı bu hesaba alacak kaydedilir.

601. Yurt Dışı Satışlar

- Yurt dışında satılan mal ve hizmetler karşılığında alınan yada alınacak olan toplam değerlerin izlendiği hesaptır.
- Yurtiçi satışlarda olduğu gibidir.

602. Diğer Gelirler

- İşletmenin korunması, ihracatı teşvik ya da hükümet politikasına uyma zorunluluğu karşısında oluşan işletmenin faaliyet hasılatındaki düşüklüğü veya faaliyet zararını gidermek için, sermaye katkısı niteliğinde olmayan, mali yardımlar (sübvansiyonlar), devletin bazı malları vergi, resim, harç ve benzeri yükümlülüklerden istisna etmesi yoluyla yaptığı yardımlar (vergi iadeleri) ve satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili fiyat istikrar destekleme primi vb. . hasılat kalemleri bu hesaba izlenir.
- **Dönem içindeki faaliyetlerden doğan sübvansiyon, vergi iadesi, vade farkları, (vb.) tutarları saptanarak ilgili hesaba borç, bu hesaba ise alacak kaydedilir.**

252

61. Satış İndirimleri(-)

Net satış hasılatına ulaşabilmek için brüt satışlardan indirilmesi gereken değerleri kapsar.

610 SATIŞTAN İADELER (-)

611 SATIŞ İSKONTOLARI (-)

612 DİĞER İNDİRİMLER (-) şeklinde bölümlenir.

253

610. Satıştan İadeler (-)

- Satılan malların iade edilen bölümünün fatura tutarlarını kapsar.
- Daha önce yapılan satışlar ile ilgili olarak ilgili hesaplara borç, Brüt Satışlardan ilgili hesaplara alacak kaydedilmiş bulunan malın fatura tutarı, malın kısmen yada tamamen iade edilmesi durumuna göre, "610. Satıştan İadeler Hesabı"nın borcuna, buna karşılık ilgili hesaba alacak kaydedilir.

611. Satış İskontoları (-)

- Satışla ilgili faturanın düzenlenip satışın gerçekleşmesinden sonra yapılan her türlü kasa ve miktar iskontoları bu hesapta yer alır. Kasa iskontosu, kredili satışlarda alıcının mal bedelini vadesinden önce ödemesi dolayısıyla, bu peşin ödeme karşılığında alıcıya belirli oranlarda indirim yapılmasıdır. Miktar iskontosu ise alıcının belli tutarlar üzerinde alışlarda bulunarak satıcının mal sürümüne katkıda bulunmasından dolayı kendisine belli oran ya da tutarlarda yapılan indirimdir.
- Uygulanan iskonto ilgili "Alacaklar" hesabına alacak kaydedilirken, "611. Satış İskontoları Hesabı"na borç kaydedilir.

254

612. Diğer İndirimler (-)

- Satıcı tarafından, alıcı hesabına, malın sevki sırasında ödenen giderleri ifade eden ve satılan mallara ait olan sevk giderleri, satılan malların hatalı ve noksan olması ya da taşıma sırasında hasara uğramış olması nedeniyle yapılması zorunlu indirimler ile satış vergileri, fonlar (KDV hariç) ve benzerleri bu kalemde gösterilir.
- Bu hesap ihtiyaca göre bölümlenir.
- Satılan mal ya da hizmet bedelinden yapılan indirim, hasılatla ilişkilendirilmeden "612. Diğer İndirimler Hesabı"na borç, ilgili hesaplara ise alacak kaydedilir.

255

62. Satışların Maliyeti(-)

- İşletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, yarı mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini kapsar.
- Başka bir deyişle dönem içinde alıcılara satılan ya da devredilen mal ve hizmetlerin üretimi (imalatı) ya da satın alınması için yapılan tüm giderleri içerir.

620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ (-)

621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)

622 SATILAN HİZMET MALİYETİ (-)

623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-) şeklinde bölümlenir.

256

620. Satılan Mamul Maliyeti (-)

- Üretilen mamullerin satılması durumunda ortaya çıkan maliyet bu hesapta izlenmektedir.
- Satılan mamullerin maliyet tutarı 152 nolu hesaba (Mamuller Hs.) alacak, bu hesaba ise borç kaydedilir.

621. Satılan Ticari Mal Maliyeti (-)

- Herhangi bir değişikliğe tabi olmadan satılmak amacıyla alınan ticari mallar (emtia) ve benzeri kalemlerin maliyetini kapsar.
- Satılan ticari malların maliyet tutarı "153. Ticari Mallar Hesabı"na alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

622. Satılan Hizmet Maliyeti (-)

- Üretilen hizmetlerle ilgili olarak yapılan giderlerin kaydedildiği hesaptır.
- Üretilen hizmetle ilgili giderler niteliklerine göre, eş zamanlı kayıt sistemine tabi olan ve 7/A seçeneğini uygulayan hizmet işletmeleri "741. Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı" alacağı ile, 7/B seçeneğini uygulayan küçük işletmelerde "799. Üretim Maliyeti Hesabı" alacağı ile, bu hesaba borç kaydedilir.

257

623. Diğer Satışların Maliyeti (-)

- İşletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili diğer satış gelirlerinin elde edilmesi için yapılan giderlerin izlendiği hesaptır.
- Hesaplanan satışların maliyeti bu hesabın borcuna kaydedilir.

258

BRÜT SATIŞLAR**SATIŞ İNDİRİMLERİ****NET SATIŞLAR****SATIŞLARIN MALİYETİ****BRÜT SATIŞ KARI/ZARARI**

259

63. Faaliyet Giderleri (-)

İşletmenin esas faaliyeti ile ilgili bulunan ve üretim maliyetlerine yüklenmeyen araştırma ve geliştirme giderleri; pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ve genel yönetim giderlerinden oluşan hesap grubudur. 7.inci grupta izlenen esas faaliyet dönem giderleri, yansıtma hesapları alacağı ile dönem sonlarında bu grupta yer alan hesaplara devredilir.

630 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER (-)

631 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDER(-)

632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ(-) şeklinde bölümlenir.

260

630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)

- Üretim maliyetinin düşürülmesi, satışların artırılması ve yeni üretim biçim ve teknolojilerin işletmede uygulanması amacıyla yapılan giderlerden aktifleştirilmeyen araştırma ve geliştirme giderleri ile aktifleştirilmiş olanlardan bu döneme isabet eden itfa payları bu hesapta yer alır. Bu fonksiyonla ilgili olan ve 7. grupta izlenen giderler 7/A seçeneğinde "751- Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı", 7/B seçeneğinde "798- Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı" alacağı ile bu hesabın borcuna devredilir

261

631. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)

- Mal ve hizmetlerin pazarlama, satış ve dağıtım faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan endirekt malzeme, endirekt işçilik, personel giderleri, dışardan sağlanan fayda ve hizmetler, çeşitli giderler, vergi resim ve harçlar, amortismanlar ve tükenme paylarından oluşur. Pazarlama fonksiyonu ile ilgili giderler 7 inci grupta izlenir ve dönem sonlarında "761- Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı" alacağı ile, 7/B seçeneğinde ise "798- Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı" alacağı ile bu fonksiyona ait giderler bu hesaba devredilir.

262

632. Genel Yönetim Giderleri (-)

- İşletmenin genel yönetim fonksiyonu ile ilgili olarak yapılan ve üretimle ya da satılan mal maliyeti ile doğrudan ilişkisi kurulamayan endirekt malzeme, endirekt işçilik, personel giderleri, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, çeşitli giderler, vergi resim ve harçlar, amortisman giderlerinden oluşur. Genel yönetim fonksiyonu ile ilgili giderler 7 inci grupta izlenir ve dönem sonlarında 7/A seçeneğinde, "771- Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı" alacağı ile, 7/B seçeneğinde ise "798- Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı" alacağı ile bu hesaba devredilir.

263

BRÜT SATIŞ KARI/ZARARI**FAALİYET GİDERLERİ****FAALİYET KARI/ZARARI**

264

64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar

İşletmenin esas faaliyeti dışında iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan elde edilen temettü geliri ile faiz ve diğer temettü gelirleri, temerrüt faizleri, kambiyo kârları, kira gelirleri, menkul kıymet satış kârları gibi diğer faaliyetlerden elde edilen olağan gelir ve kârlardan oluşur.

640. İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ

641. BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ

642. FAİZ GELİRLERİ

643. KOMİSYON GELİRLERİ

644. KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR

645. MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI

646. KAMBİYO KARLARI

647. REESKONT FAİZ GELİRLERİ

648. ENFLASYON DÜZELTMESİ KARLARI

649. DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR şeklinde bölümlenir.

265

640. İştiraklerden Temettü Gelirleri

- İşletmelerin sermayelerine katıldıkları iştiraklerden elde ettikleri temettü gelirlerinin izlendiği hesaptır. Hisse senedi ve tahvil gibi menkul kıymet satışından doğan kârlar ya da zararlar bu hesaba alınmaz.

641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri

- İşletmenin bağlı ortaklıklarından elde ettikleri temettü gelirlerinin izlendiği hesaptır.

642. Faiz Gelirleri

- Her türlü kısa ve uzun vadeli mali yatırımlardan sağlanan faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır.

643. Komisyon Gelirleri

- Tahakkuk eden komisyon gelirleri bu hesapta izlenir.

266

644. Konusu Kalmayan Karşılıklar

- Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılıklardan iptal edilen tutarlar bu hesapta izlenir.

645. Menkul Kıymet Satış Karları

- Menkul Kıymet Satış Karlarının İzlendiği Hesaptır

646-Kambiyo Karları

- Kambiyo karları ile alım satım amacıyla satın alınan menkul kıymetlerin borsa fiyatına göre değerlendirilmesi durumunda, borsa değerinde meydana gelen artışların izlendiği hesaptır. (İhracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları bu hesaba değil, "601 Yurtdışı Satışlar" hesabına aktarılır.)

647- Reeskont Faiz Gelirleri

- Reeskont faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır.

649. Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar

- Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelir ve kârların izlendiği hesaptır. Bu hesapta kambiyo kârları, menkul kıymet satış kârları ve benzerleri izlenir.

267

65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar(-)

- İşletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetlerle ilgili gider ve zararları içerir.

653 KOMİSYON GİDERLERİ (-)

654 KARŞILIK GİDERLERİ (-)

655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI (-)

656 KAMBİYO ZARARLARI (-)

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ (-)

658 ENFLASYON DÜZELTMESİ ZARARLARI(-)

659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-) şeklinde bölümlenir.

268

653. Komisyon Giderleri (-)

- İşletmenin diğer olağan faaliyetleriyle ilgili olarak acente, temsilci ve benzeri işletmelere ödediği komisyon giderlerinin izlendiği hesaptır.

654. Karşılık Giderleri (-)

- Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılık giderlerinin izlendiği hesaptır.

655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)

- Menkul kıymet satış zararlarının izlendiği hesaptır.

656-Kambiyo Zararları (-)

- Kambiyo zararları ile alım satım amacıyla satın alınan menkul kıymetlerin borsa fiyatına göre değerlendirilmesi durumunda, borsa değerinde meydana gelen azalışların izlendiği hesaptır. (Borçlanma ile ilgili kur farkları bu hesaba alınmaz, finansman gideri olarak muhasebeleştirilir.)

657. Reeskont Faiz Giderleri (-)

- İşletmenin senetli alacaklarının dönem sonu itibariyle yapılan reeskont faiz giderleri ile borç senetleri reeskontunun, izleyen dönem başında iptalinden ortaya çıkan faiz giderlerinin izlendiği hesaptır."

269

659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

- Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerle ilgili kambiyo zararları, menkul kıymet satış zararları ve benzeri gider ve zararların izlendiği hesaptır.

270

66. Finansman Giderleri(-)

- İşletmenin borçlandığı tutarlarla ilgili olarak katlanılan ve varlıkların maliyetine eklenmemiş bulunan faiz, kur farkları, kredi komisyonları ve benzeri diğer giderleri kapsar.

660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDER. (-)

661 UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDER. (-) şeklinde bölümlenir.

271

660. Kısa Vadeli Finansman Giderleri (-)

- Bir yıla kadar vadeli olan borçlanmalarla ilgili olarak yüklenilen ve varlıkların maliyetine eklenmeyen faiz ve benzeri diğer giderlerin izlendiği hesaptır.
- 7. grupta izlenen finansman giderleri 7/A seçeneğinde "781-Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı" 7/B seçeneğinde ise "798-Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı"nın alacağı ile bu hesabın borcuna aktarılır.

661. Uzun Vadeli Finansman Giderleri (-)

- Bir yılı aşan vadeli borçlanmalarla ilgili faiz ve benzeri giderlerin izlendiği hesaptır.

272

67. Olağandışı Gelir ve Karlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle arızı nitelik taşıyan duran varlıkların satışlarından elde edilen kârlar ile olağan dışı olay ve gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gelir ve kârların yer aldığı hesap grubudur.

671 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR şeklinde bölümlenir.

274

671. Önceki Dönem Gelir ve Karları

- Cari dönemden önceki dönemlere ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarına hata ya da unutulma nedenleriyle yansıtılmayan tutarların gösterildiği hesap kalemidir.

679. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar

- Yukarıdaki hesap kalemleri dışında kalan ve arızı bir karakter taşıyan duran varlık satışlarından doğan kârlar gibi gelir ve kârların yer aldığı hesap kalemidir.

275

68. Olağandışı Gider ve Zararlar(-)

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle sık sık ve düzenli olarak ortaya çıkması beklenmeyen işlem ve olaylardan kaynaklanan gider ve zararların yer aldığı hesap grubudur.

680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİD. VE ZAR. (-)
681 ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZAR. (-)
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİD. VE ZARA. (-) şeklinde bölümlenir.

276

680. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)

- Üretimle ilgili giderlerden çalışılmayan döneme ve çalışmayan kısımlara ait giderleri içerir.

681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)

- Cari dönemden önceki döneme ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarına hata yada unutulma nedeni ile yansıtılmayan veya sonradan ortaya çıkan tutarların gösterildiği hesaptır.

689. Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)

- Yukarıda tanımlanan hesaplar kapsamı dışında kalan diğer olağan dışı gider ve zararlardan oluşur.

277

OLAĞAN KAR/ZARAR

+

OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR

-

OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR**DÖNEM KARI/ZARARI**

278

69. Dönem Net Kar Veya Zararı

İşletmelerin faaliyet sonucunun belirlenebilmesi için gelir tablosu hesapları grubunda yer alan hesapların dönem sonunda kapatılma işlemleri bu grup hesaplarda izlenir.

690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI

691 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)

692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

279

690. Dönem Karı veya Zararı

- Dönem sonlarında, sonuç hesaplarında yer alan gelir ve gider hesaplarının aktarıldığı hesaptır. Gelir hesapları bu hesabın alacağına, gider hesapları borcuna kaydedilir. Hesabın kalanı vergiden önceki dönem kârı veya zararını gösterir.

691. Dönem Karı Vergi Ve Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)

- Dönem kârı üzerinden, ilgili mevzuat hükümlerine göre hesaplanan vergi ve yasal yükümlülükler bu hesabın borcuna, "370- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları Hesabı"nın alacağına kaydedilir. Bu hesap "590- Dönem Kârı veya Zararı Hesabı" ile birlikte kapatılarak "692- Dönem Net Kârı veya Zararı Hesabı"na devredilir.

692. Dönem Net Karı veya Zararı

- "690- Dönem Kâr veya Zararı Hesabı" ile "691- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları Hesabı"nın karşılıklı olarak kapatılması sonucu bulunan fark bu hesaba kaydedilir. Vergiden sonraki Net Dönem Kârı Hesabın alacağına, Net Dönem zararı ise borcuna kaydedilir. Bu hesap, dönem sonlarında "590- Dönem Net Kârı Hesabı"na devredilerek kapatılır.

280

MALİYET HESAPLARI

281

(7/A Maliyet Hesapları)

- 710. Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri
- 711. Direkt İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hesabı
- 720. Direkt İşçilik Giderleri
- 721. Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı
- 730. Genel Üretim Giderleri
- 731. Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı
- 740. Hizmet Üretim Maliyeti
- 741. Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı
- 750. Araştırma ve Geliştirme Giderleri

282

751. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı

760. Pazarlama ,Satış ve Dağıtım Giderleri

761. Pazarlama ,Satış ve Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı

770. Genel Yönetim Giderleri

771. Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı

780. Finansman Giderleri

781. Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı

(7/B Maliyet Hesapları)

790. İlk Madde ve Malzeme Giderleri

791. İşçi Ücret ve Giderleri

792. Memur Ücret ve Giderleri

793. Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

794. Çeşitli Giderler

795. Vergi, Resim ve Harçlar

796. Amortismanlar ve Tükenme Payları

797. Finansman Giderleri

798. Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı

799. Üretim Maliyet Hesabı

283

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

284

ŞİRKET NEDİR?

- Gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik ve beyin güçlerini birleştirerek oluşturdukları yasal, ekonomik ve teknik kuruluşlara ŞİRKET veya ORTAKLIK denir.

285

ŞİRKET TÜRLERİ

- Borçlar Kanununa Göre
 - Adi Şirket
- Ticaret Kanununa Göre
 - Şahıs Şirketi
 - Kollektif Şirket
 - Komandit Şirket
 - Sermaye Şirketi
 - Anonim Şirket
 - Limited Şirket
 - Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket
- Kooperatif Kanununa Göre
 - Kooperatifler

286

KOLLEKTİF ŞİRKETLER

- Ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklarına karşı sınırlanmamış şirket türüdür.
- Kollektif şirketi en az iki gerçek kişi kurabilir. Tüzel kişiler kolektif şirket ortağı olamazlar. Ortak sayısında bir sınırlama yoktur.

287

KOLLEKTİF ŞİRKETLERİN KURULUŞU

- A ve B kişileri 100.000 TL sermaye koymayı taahhüt ederek bir kolektif şirket kurmayı kararlaştırmıştır. Ortakların sermaye payları eşittir. A kişisi sermaye taahhüdünü nakit, B kişisi ise taşıt koyarak yerine getirmiştir. Ayrıca şirketin kuruluşuyla ilgili %18 KDV dahil 1.180 TL gider yapılmıştır.

288

NOT

- Sermaye taahhüdünün kısmen yerine getirilmesi durumunda yerine getirilmeyen taahhüt tutarı 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE hesabında bekletilbileceği gibi, 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR hesabına aktarılarak bu hesapta da bekletilbilir.

289

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE SERMAYE ARTIRIMI

- A ve B kişileri tarafından kurulan kolektif şirketin sermayesinin %10 artırılması kararlaştırılmıştır. Ortaklar sermaye taahhütlerini banka aracılığıyla yerine getirmiştir.

289

NOT: Sermaye artırımını esnasında katlanılacak noter, tescil ve ilan giderleri gibi giderler kuruluş kayıtlarında olduğu gibi 770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ hesabında muhasebeleştirilmelidir.

NOT: Sermaye artırımının yeni ortak alınması suretiyle gerçekleştirilmesinde de çok farklı bir kayıt uygulaması söz konusu olmamaktadır.

291

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE KARIN SERMAYEYE EKLENEREK SERMAYE ARTIRILMASI

- AB kolektif şirketi 2011 yılında 50.000 TL kar etmiştir. 2012 yılında karın ortaklara dağıtılması kararlaştırılmıştır. 2012 yılında ortaklar karın sermayeye eklenerek sermaye artırımını kararı almıştır. 2012 yılındaki kayıtları yapınız.

292

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE SERMAYE AZALTILMASI

- AB kolektif şirketi sermayesinin 50.000 TL azaltılmasını kararlaştırmıştır. Azaltılan sermaye payı ortaklara nakden ödenmiştir.

293

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE ZARAR NEDENİYLE SERMAYE AZALTILMASI

- AB kolektif şirketi 2013 yılında 100.000 TL zarar etmiştir. 2014 yılında zararın ortaklardan karşılanması kararlaştırılmıştır. 2014 yılında ortaklar söz konusu zararın sermayenin azaltılması yoluyla karşılanması yönünde karar almıştır. 2014 yılı kayıtlarını yapınız.

294

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE ORTAĞIN AYRILMASI YOLUYLA SERMAYENİN AZALTILMASI

-5 ortaklı AB kolektif şirketinin sermayesi 100.000 TL olup, ortak A eşit tutarlı sermaye payını alarak şirket ortaklığından çıkmak üzere diğer ortaklarla anlaşmıştır. Ortağın payı banka aracılığıyla ödenmiştir.

295

NOT: Ayrılan ortağın payı diğer ortaklar tarafından taahhüt edilerek ortaklıktan ayrılmanın gerçekleştirilmesi de mümkündür. Bu durumda kuruluş kayıtlarında olduğu gibi önce kalan ortakların taahhütlerini yerine getirmesi gerekir. Ardından yerine getirilen taahhüt ile ayrılan ortağın payı ödenerek ortaklıktan çıkarılma gerçekleştirilebilmektedir.

296

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE KARIN ORTAKLARA DAĞITIMI

- İki ortaklı AB kollektif şirketinin 2014 yılı karı 10.000 TL olup, 2015 yılında karın ortaklara eşit olarak dağıtılması kararlaştırılmıştır. Bir ay sonra ödeme nakit olarak yapılmıştır. 2015 yılı kayıtlarını yapınız.

297

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE ZARARIN ORTAKLARA DAĞITIMI

- İki ortaklı AB kollektif şirketinin 2014 yılı zararı 50.000 TL olup, 2015 yılında zararın ortaklarca karşılanması kararlaştırılmıştır. Bir ay sonra ödeme ortaklar tarafından nakit olarak yapılmıştır. 2015 yılı kayıtlarını yapınız.

298

NOT: ZARARIN SERMAYEDEN KARŞILANMASI YOLUNA DA GİDİLEBİLİR. BU DURUMA ÖRNEK SERMAYE AZALTIMI KISMINDA VERİLMİŞ İDİ.

299

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE TASFİYE

300

ÖRNEK:

Tasfiye Halindeki Onur ve Ortakları Kollektif Şirketi Tasfiyeye Başlama Bilançosu

100Kasa	2.500	300Banka Kredileri	4.000
102Bankalar	10.000	321Borç Senetleri	3.000
121Alacak Senetleri	7.000	500Sermaye	50.000
153Ticari Mallar	15.000		
253Tesis Makine Cihaz	25.000		
257Birikmiş Amort.	- 2.500		
Aktif Toplamı	57.000	Pasif Toplamı	57.000

301

- Tasfiye bilgileri
 - Alacak senetleri 5.000TL olarak tahsil edilmiştir.
 - Ticari mallar %18 KDV hariç 20.000 TL'ye satılmıştır.
 - Tesis makine ve cihazlar %18 KDV hariç 15.000 TL'ye satılmıştır.
 - Bankaya olan kredi borcu kapatılmıştır.
 - Senetli borçlar 2.500TL olarak ödenmiştir.
 - Ortakların hakettikleri kalan tutar bankadan ödenmiştir.

302

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE DEVİR

303

ÖRNEK

- A Kollektif Şirketinin aşağıda verilen bilançodaki değeri üzerinden B Kollektif Şirketine devredilmesine karar verilmiştir. Bunun üzerine B Kollektif Şirketi A Kollektif Şirketinin devrettiği net değer kadar 50.000 TL sermaye artırımına gidecektir.

304

A Kollektif Şirketi Bilanço			
100 Kasa	2.500	300 Banka Kredileri	4.000
102 Bankalar	10.000	321 Borç Senetleri	3.000
121 Alacak Senetleri	7.000	500 Sermaye	50.000
153 Ticari Mallar	15.000		
253 Tesis Makine Cihaz	25.000		
257 Birikmiş Amort.	- 2.500		
Aktif Toplamı	57.000	Pasif Toplamı	57.000

305

KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE BİRLEŞME			
--------------------------------	--	--	--

306

ÖRNEK

- A kolektif şirketi ile B kolektif şirketi birleşerek AB kolektif şirketini kurmaya karar vermiştir. Birleşme şirketlerin bilanço tutarları üzerinden gerçekleştirilecektir. A ve B kolektif şirketlerinin varlıkları bilanço değerleri üzerinden paraya çevrilmiş olup, borçları bilanço değerleri üzerinden ödenmiştir.
 - A kolektif şirketinin kayıtlarını yapınız.
 - B kolektif şirketinin kayıtlarını yapınız.
 - AB kolektif şirketinin kayıtlarını yapınız.

307

A Kollektif Şirketi Tasfiyeye Başlama Bilançosu			
101 Alınan Çekler	5.000	300 Banka Kredileri	4.000
102 Bankalar	12.000	500 Sermaye	121.000
121 Alacak Senetleri	8.000		
153 Ticari Mallar	60.000		
253 Tesis Makine Cihaz	50.000		
257 Birikmiş Amort.	- 10.000		
Aktif Toplamı	125.000	Pasif Toplamı	125.000

308

B Kollektif Şirketi Tasfiyeye Başlama Bilançosu			
102 Bankalar	20.000	500 Sermaye	160.000
Verilen Çek Ve 103 Öd. Em.	- 10.000		
121 Alacak Senetleri	50.000		
153 Ticari Mallar	100.000		
Aktif Toplamı	160.000	Pasif Toplamı	160.000

309

<p>NOT: EĞER YENİ KURULAN ŞİRKETE İLİŞKİN ESKİ ŞİRKET SAHİPLERİ BİR SERMAYE TAAHHÜDÜNDE BULUNSA İDİ VE MEVCUT ŞİRKETLERİNİN VARLIKLARI VE BORÇLARI PARA DÖNÜŞTÜRÜLDÜĞÜNDE ORTAKLARIN SERMAYE TAAHHÜDÜNÜ KARŞILAYAMASAYDI, O ZAMAN EKŞİK KALAN KISIMIN ORTAKLARCA KARŞILANMASI GEREKMEKTEDİR.</p>	
---	--

310

A KOLLEKTİF ŞİRKETİ KAYITLARI
<p>NOT: DAHA ÖNCE YAPILAN KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE DEVROLAN İŞLETMENİN KAYITLARI İLE BİREBİR AYNIDIR.</p>

311

B KOLLEKTİF ŞİRKETİ KAYITLARI
<p>NOT: DAHA ÖNCE YAPILAN KOLLEKTİF ŞİRKETLERDE DEVROLAN İŞLETMENİN KAYITLARI İLE BİREBİR AYNIDIR.</p>

312

KOMANDİT ŞİRKETLER

- Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlanmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlanmış olan şirkettir.
- Sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara KOMANDİTE, sorumluluğu sınırlı olanlara ise KOMANDİTER ortak denilmektedir.
- Sorumluluk itibariyle kolektif şirket ortağı gibi olan komandite ortağın gerçek kişi olması gerekir.
- Komanditer ortak gerçek yada tüzel kişi olabilir.
- Komanditer ortakların sorumlulukları taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlıdır.

313

KOMANDİT ŞİRKETLERİN KURULUŞU

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

314

KOMANDİT ŞİRKETLERDE SERMAYE ARTIRIMI

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

315

KOMANDİT ŞİRKETLERDE SERMAYE AZALTIMI

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

316

KOMANDİT ŞİRKETLERDE KAR DAĞITIMI

- Komandit şirketlerde komandite ortak sınırsız sorumlu olduğu için kolektif şirket ortağına benzer. Bu nedenle komandite ortağın elde ettiği kar payı ticari kazançtır. Komanditer ortakların kar payı ise menkul sermaye iradi sayılır.
- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

317

KOMANDİT ŞİRKETLERDE ZARAR DAĞITIMI

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

318

KOMANDİT ŞİRKETLERDE TASFİYE

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

319

KOMANDİT ŞİRKETLEDE DEVİR

- Kolektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

320

KOMANDİT ŞİRKETLEDE BİRLEŞME

- Kollektif şirketlerle aynı olduğundan farklı bir örneğe yer verilmemiştir.

321

ŞAHİS ŞİRKETLERİNDE GEÇİCİ VERGİ DURUMU

- Şahıs işletmelerinde gelir vergisi (geçici vergi) firma sahiplerine ait olduğundan ödenen geçici vergilerin izlenmesi için açılan geçici vergiler hesabının dönem sonunda firma sahiplerinin hesaplarına devredilerek kapatılması uygun olur.

131	ORTAKLARDAN ALACAKLAR		XXX	
		193	PEŞİN ÖDENEN VERGİ FONLAR	XXX

322

ANONİM ŞİRKETLER

- Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.
- Eski kanuna göre şirket kuruluşunda en az 5 kurucu ortak bulunmak zorundaydı. Fakat yeni TTK'da en az 5 kurucu ortak sayısı prensibine yer verilmemiştir. Yani tek ortaklı anonim şirket kurulması da mümkün hale gelmiştir.
- Ayrıca eski TTK'ya göre ani ve tedrici kuruluş olmak üzere iki farklı kuruluş şekline bahsedilmekte idi. Fakat yeni TTK'da tedrici kuruluş hükümleri kaldırılmıştır. Kuruluş prensibi olarak yeni kanunda ani kuruluş şekli kullanılmaktadır.

323

ANONİM ŞİRKETLERİN KURULUŞU

- İki ortaklı Ay AŞ'nin 300.000 TL sermaye ile kurulma kararı alınmıştır. Ortakların sermaye payları eşittir. A kişisi sermaye taahhüdünü nakit, B kişisi ise taşıt koyarak yerine getirmiştir. Ayrıca şirketin kuruluşuyla ilgili %18 KDV dahil 1.180 TL gider ortak A tarafından ödenmiştir.

324

ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE ARTIRIMI

- Anonim şirketlerde sermaye artırımına ilişkin hususlar şöyledir:
 - İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz.
 - Artırıma esas sermaye sisteminde genel kurul, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu karar verir.
 - Şirketler bu sermaye sistemlerinden birini seçebilirler fakat halka açık AŞ'lerde SPK izni gerekmektedir.

325

ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE ARTIRIMI

- YENİ HİSSE SENEDİ ÇIKARARAK
- YENİDEN DEĞERLEME DEĞER ARTIŞ FONU SERMAYEYE EKLENEREK
- DAĞITILMAYAN KARLAR SERMAYEYE EKLENEREK
- YASAL YEDEKLER SERMAYEYE EKLENEREK GERÇEKLEŞTİRİLEBİLMEKTEDİR.

NOT: SERMAYE ARTIRIMI ARTIRILACAK SERMAYENİN TAAHHÜT EDİLMESİ VE TAAHHÜDÜN YERİNE GETİRİLMESİ ŞEKLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİNDEN YENİ BİR ÖRNEĞE YER VERİLMEMİŞTİR.

326

ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE AZALTIMI

- Sermaye azaltımına ilişkin kurallar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:
 - Sermaye hiçbir suretle esas sermaye sisteminde 50.000 TL, kayıtlı sermaye sisteminde ise 100.000 TL aşgari sınırından aşağı indirilemez.
 - Sermaye azaltımı; payların nominal değerini indirme, payları birleştirme ve payların bir bölümünün yok edilmesi suretiyle gerçekleştirilebilmektedir.

327

PAYLARIN NOMİNAL DEĞERİ İNDİRİLEREK SERMAYE AZALTIMI

- Bir AŞ'nin geçmiş yıllar zararı 100.000 TL'dir. Zararın yarısı olağanüstü yedeklerden kalanı ise 1,5 TL değerli 500.000 hisse senedinin değerinin 1,4 TL düşürülmesiyle gerçekleştirilmektedir.

328

PAYLARI BİRLEŞTİREREK SERMAYE AZALTIMI

- Bir AŞ sermayesini 375.000 TL azaltma kararı almıştır. Şirketin mevcut sermayesi 1,5 bedelli 500.000 adet hisse senedi ile temsil edilmektedir. Sermaye azaltımı için ortaklara iki eski hisse senedi yerine bir yeni hisse senedi verilecek olup aradaki fark ortaklara nakit ödenecektir.

329

PAYLARIN BİR BÖLÜMÜNÜN YOK EDİLMESİ YOLUYLA SERMAYENİN AZALTILMASI

- Bir AŞ'nin 100.000 adet hisse senedi 1 TL nominal bedelle borsada işlem görmektedir. Şirketin borsada işlem gören 20.000 adet hisse senedinin geri satın alınması yoluyla sermayenin azaltılmasına karar verilmiştir.
- Eğer 2 TL'den satın alınırsa yapılacak kayıtlar nasıl olurdu?
- Eğer 0,5 TL'den satın alınırsa yapılacak kayıtlar nasıl olurdu?

330

ANONİM ŞİRKETLERDE KAR DAĞITIMI

- Eğer dönemde kar edilmişse kardan önce kurumlar vergisi karşılığı ayrılmalı sonra TTK hükümlerine göre yedek akçe ve temettü hesaplamaları yapılmalıdır.
- Anonim şirketlerde ortaklara dağıtılacak kar payı menkul sermaye iradı sayıldığından kar payı üzerinden gelir vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir. Bu amaçla kesilen gelir vergisi oranı %15'tir.
- Kurumlar vergisi hesaplanırken mali kar üzerinden %20 oranı kullanılmaktadır.

331

- Mali kar hesaplanırken; ticari kara fazla ayrılan amortismanlar, ödenmeyen kıdem tazminatı karşılıkları, ödenmemiş sgk primleri, gecikme zamları, trafik cezaları, diğer cezalar gibi kanunen kabul edilmeyen giderler eklenip iştirak kazancı, yatırım fonu kazançları, turizm istisnası, yatırım indirimi gibi muafiyetler çıkartılır. Böylece mali kar üzerinden kurumlar vergisi hesaplanır.

332

DÖNEM KARINDAN YEDEK AKÇE VE DAĞITILACAK KARLARIN HESABI

- TTK'ya göre kardan ayrılacak yedek akçeler şöyle sıralanmıştır.
 - YASAL YEDEK AKÇE
540 YASAL YEDEKLER
 - İSTEĞE BAĞLI YEDEK AKÇE
541 STATÜ YEDEKLERİ
 - OLAĞANÜSTÜ YEDEK AKÇE
542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER

333

KAR DAĞITIM HESAPLAMALARI

I. Tertip Yasal Yedek	Yıllık Kar(Ticari Kar)*%5
Üst Sınır: Ödenmiş Sermayenin %20'sini bulana kadar)	
I. Temettü	Ödenmiş Sermaye*%5
II. Tertip Yasal Yedek	Dağıtılabilir Kar*%10
II. Temettü	Dağıtılabilir Kar*%90

334

ÖRNEK

- A AŞ 2014 yılı karı 60.000 TL'dir. Şirketin ödenmiş sermayesi 240.000 TL olup, ortak sayısı 3'tür. Ortakların sermaye payları eşittir. Şirketin dönem içinde KKEG tutarı 20.000, VTOG tutarı ise 40.000 TL'dir. Ortaklar genel kurulda vergi ve yasal yedekler ayrıldıktan sonra kalan karın tamamının ortakları dağıtılmasını kararlaştırmıştır.

335

ANONİM ŞİRKETLERDE ZARAR DAĞITIMI

- Anonim şirketlerde şirket zararları önce varsa izleyen yılın karlarından mahsup edilmelidir.
- Eğer kar oluşmamışsa bu durumda zararlar yedeklerden karşılanabilir.
- Genel kanuni yedek akçe sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmadığı takdirde, sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilir.
- Yasal yedekler dışında diğer yedeklerden de zararların karşılanması mümkündür.

336

ANONİM ŞİRKETLERDE TASFİYE

- Anonim şirketlerin tasfiyesi kolektif şirketler pek farklı değildir. Fakat şu noktada ayrışmaktadır.
- Kolektif şirketlerde tasfiye karı üzerinden sadece gelir vergisi ödenirken, Anonim şirketlerde tasfiye karından önce kurumlar vergisi kesintisi yapılmakta kesintiden sonra kalan kardan ise gelir vergisi kesintisi yapılmaktadır. Sonra kalan kar ortaklara dağıtılmaktadır.

337

ANONİM ŞİRKETLERDE DEVİR

- ANONİM ŞİRKETLERDE DEVİR İŞLEMLERİ KOLLEKTİF ŞİRKETLER İLE AYNI OLDUĞUNDAN YENİ BİR ÖRNEĞE YER VERİLMEMİŞTİR.

338

ANONİM ŞİRKETLERDE BİRLEŞME

- ANONİM ŞİRKETLERDE BİRLEŞME İŞLEMLERİ KOLLEKTİF ŞİRKETLER İLE AYNI OLDUĞUNDAN YENİ BİR ÖRNEĞE YER VERİLMEMİŞTİR.

339

LİMİTED ŞİRKETLER

- Limited şirket en az bir, en fazla 50 gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan, ortaklarının sorumluluğu koymayı taahhüt ettiği sermaye ile sınırlandırılmış şirket türüdür.

340

LİMİTED ŞİRKETLERİN KURULUŞU

- Limited şirketlerin kuruluş kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

341

LİMİTED ŞİRKETLERİN SERMAYE ARTIRIMI

- Limited şirketlerin sermaye artırımı kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

342

LİMİTED ŞİRKETLERİN SERMAYE AZALTIMI

- Limited şirketlerin sermaye azaltımı kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

343

LİMİTED ŞİRKETLERDE KAR DAĞITIMI

- Limited şirketlerin kar dağıtım hesaplamaları ve kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

344

LİMİTED ŞİRKETLERDE ZARAR DAĞITIMI

- Limited şirketlerin zarar dağıtım kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

345

LİMİTED ŞİRKETLERDE DEVİR

- Limited şirketlerin devir işlemleri ve kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

346

LİMİTED ŞİRKETLERDE BİRLEŞME

- Limited şirketlerin birleşme işlemleri ve kayıtları AŞ'ler ile aynı olduğundan yeni bir örnek konulmamıştır.

347

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE GEÇİCİ VERGİ DURUMU

- Sermaye şirketlerinde ödenen geçici vergiler dönem sonunda tahakkuk eden kurum kazancından düşülür.

371	DÖNEM KARI PEŞİN ÖD. VERGİ FON		XXX	
		193	PEŞİN ÖDENEN VERGİ FONLAR	XXX

348